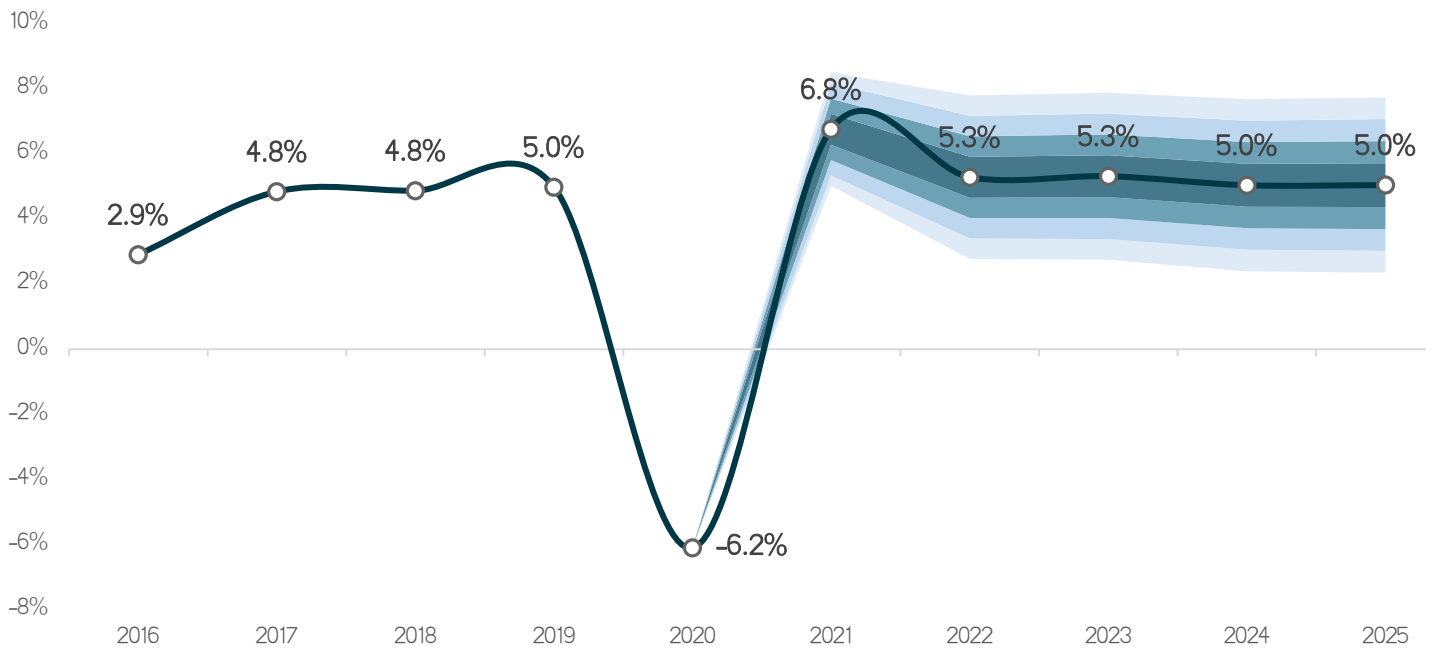

მაკროეკონომიკური პროგნოზები

ეკონომიკური ზრდის ტემპი 2021 – 2025 წწ

წვლილი 2021 წლის ეკონომიკურ ზრდაში:

- რეალური მოხმარება (↑) : +4.7%
- რეალური ინვესტიციები (↑) : +2.0%
- წმინდა ექსპორტი (↑) : +0.1 %

საქართველოს პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისი

მაკროეკონომიკური ანალიზისა და საგადასახადო პოლიტიკის განყოფილება

საქართველოს პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისი
მაკროეკონომიკური ანალიზისა და საგადასახადო პოლიტიკის განყოფილება

მაკროეკონომიკური პროგნოზები

ივნისი, 2021 წელი

ანგარიშის შესახებ: პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მანდატის შესაბამისად, დამოუკიდებელი მაკროეკონომიკური პროგნოზები მიზნად ისახავს წარმოადგინოს ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორების მთავრობის მიერ წარმოდგენილი პროგნოზების ალტერნატიული საპროგნოზო მარკენებლები.

შენიშვნა: პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მიერ წარმოდგენილი მაკროეკონომიკური პროგნოზები განახლდება საბიუჯეტო პროცესის და საბიუჯეტო ოფისის ანგარიშგების კალენდრის შესაბამისად.

ელ-ფოსტა:

pbo@parliament.ge; vchalapeikrishvili@parliament.ge;
atsotsolashvili@parliament.ge

შინაარსი

1. პროგნოზირების მოდელის შესახებ	4
საბაზისო სცენარი	5
2. რეალური სექტორი	5
3. ფისკალური სექტორი	12
4. საგარეო სექტორი	17
5. მონეტარული სექტორი	19
6. მაკროეკონომიკური სცენარები	21
6.1 ძირითადი დაშვებები	22
6.2 ოპტიმისტური და პესიმიისტური სცენარები	23
დანართი 1: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2021-2025 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)	29
დანართი 2: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2021-2025 წლებისთვის (ოპტიმისტური სცენარი)	31
დანართი 3: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2021-2025 წლებისთვის (პესიმიისტური სცენარი)	33
დანართი 4: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2021-2022 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)	36
დანართი 5: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2023-2024 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)	37
დანართი 6: ოპტიმისტური პროგნოზების შედარება, 2021-2025 წლებისთვის	38
დანართი 7: პესიმიისტური პროგნოზების შედარება, 2021-2025 წლებისთვის	39

1. პროგნოზირების მოდელის შესახებ

პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მიერ შემუშავებული მაკროეკონომიკური პროგნოზირების მოდელი (PBOMFM) არის თავსებადი საერთაშორისო სავალუტო ფონდის (IMF) ფინანსური პროგრამირებისა და პოლიტიკის მოდელის სტრუქტურასთან, რომელიც ეკონომიკური თეორიებიდან გამომდინარე ერთმანეთთან აკავშირებს ოთხ ძირითად სექტორს:

- რეალური სექტორი
- ფისკალური სექტორი¹
- საგარეო სექტორი
- მონეტარული სექტორი

საბიუჯეტო ოფისის მაკროეკონომიკურ მოდელში აღნიშნულ სექტორებს შორის კავშირები წარმოდგენილია განტოლებების სახით, რომელიც იყოფა სამ ძირითად ჯგუფად:

1. **სააღრიცხვო იგივეობა:** მოიცავს ისეთ განტოლებებს, რომლებიც ასახავს სახელმწიფო ანგარიშსწორების იგივეობებს. მაგალითად, მთლიანი შიდა პროდუქტი უტოლდება მოხმარების, ინვესტიციების, სახელმწიფო დანახარჯებისა და წმინდა ექსპორტის ჯამს.

2. **ეკონომეტრიკული განტოლებები:** ასახავს კავშირებს ცვლადებს შორის, რომელიც ეყრდნობა ეკონომიკურ მოდელებს. მაგალითად, სამომხმარებლო ხარჯების განტოლება ეყრდნობა დაშვებას, რომ რეალურ მშპ-სა და სესხების რეალურ საბაზრო საპროცენტო განაკვეთს გავლენა აქვს სამომხმარებლო ხარჯების მოცულობაზე. ამასთან აღსანიშნავია, რომ ეკონომიკური განტოლებების შესადგენად გამოყენებულია ისეთი ეკონომიკური მოდელები, როგორებიცაა: ავტორეგრესიული მცოცავი საშუალოს მოდელი, ვექტორული ავტორეგრესია, შებლდული ვექტორული შეცდომის შესწორების მოდელი, უმცირეს კვადრატთა მეთოდის შეცდომის შესწორების მოდელი, ბაიესიანური ვექტორული ავტორეგრესიის მოდელი. ამასთანავე, მაკროეკონომიკური პროგნოზირების მოდელში დაშვებები გაკეთებულია 51 მაკრო-ფისკალურ ცვლადზე, საიდანაც 16 ეგზოგენური დაშვებაა, 31 წარმოადგენს მაკრო-ეკონომეტრიკული მოდელებიდან მიღებულ შეფასებებს (25 - მოდელიდან მიღებული შედეგებია, ხოლო 6 - მათზე დაფუძნებული გაანგარიშებები) და 4 ცვლადის დაშვება გაკეთებულია ექსპერტული შეფასების საშუალებით.

3. **ტექნიკური განტოლებები:** მოიცავს კავშირებს ცვლადებს შორის, რომელიც ეყრდნობა ისტორიული მონაცემებიდან და სტილიზირებული ფაქტებიდან გაკეთებულ დაშვებებს. მაგალითად, მომსახურების ექსპორტის პროგნოზული მონაცემი ეყრდნობა დაშვებას, რომ მომსახურების ექსპორტის წილი მთლიანი ექსპორტის მოცულობაში უტოლდება ბოლო სამი წლის წილის საშუალოს.

მაკროეკონომიკური პროგნოზირების მოდელი ეყრდნობა 1996Q1-2020Q4 წლების კვარტალურ მონაცემებს. მონაცემთა ბაზა შედგენილია შემდეგი ორგანიზაციების მიერ წარმოდგენილი მონაცემებით:

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური - რეალური სექტორის ცვლადები;

საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო - ფისკალური სექტორის ცვლადები;

საქართველოს ეროვნული ბანკი - საგარეო სექტორისა და მონეტარული სექტორის ცვლადები.

¹ მოდელში ნაერთი ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილი აღებულია მთავრობის საშუალოვადიანი პროგნოზებიდან, როგორც ეგზოგენური ცვლადი.

2.რეალური სექტორი

პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წელს საქართველოს ეკონომიკა 6.8%-ით გაიზრდება. მშპ-ის რეალური ზრდის პროგნოზი 2021 წლისთვის (6.8%) 0.3 პროცენტული პუნქტით (პპ) აღემატება ეკონომიკური ზრდის მთავრობის პროგნოზს² (6.5%) და განსხვავდება (1.6 პპ-ით აღემატება) საბიუჯეტო ოფისის მიერ 2021 წლის დეკემბერში გამოქვეყნებული საპროგნოზო მაჩვენებლისაგან³. როგორც ცნობილია, მსოფლიოში მიმდინარე კორონა ვირუსით (Covid-19) გამოწვეულმა უარყოფითმა შედეგებმა თითქმის ყველა ქვეყანაზე, მათ შორის საქართველოზეც მოახდინა გავლენა, შესაბამისად, ეკონომიკური ზრდის მნიშვნელოვანი კლება დაფიქსირდა 2020 წელს (-6.2%). მშპ-ის მოსალოდნელი ზრდა 2021 წელს განპირობებულია 2020 წლის COVID 19-ის პანდემიით გამოწვეული მაღალი კლების გამო არსებული ე.წ. საბაზისო ეფექტით და შეზღუდვების შემსუბუქება/გაუქმების ფონზე, როგორც მოთხოვნის, ისე მიწოდების ზრდით. ვაქცინაციის პროცესის და სხვადასხვა ტიპის შეზღუდვების შერბილების/გაუქმების პარალელურად, ასევე მნიშვნელოვანია საგარეო ვაჭრობის ტემპის გამოცოცხლება. დეკემბრის პროგნოზთან შედარებით, აღნიშნული პროგნოზი მიმდინარე პერიოდისთვის ხელმისაწვდომ დამატებით ინფორმაციასაც ითვალისწინებს, ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებლის გაზრდა განაპირობა მოსალოდნელზე მნიშვნელოვნად უკეთესი განვითარების ტენდენციის არსებობამ მიმდინარე პერიოდისთვის. აპრილის თვეში დაფიქსირებული მაღალი ეკონომიკური ზრდა, ასევე საგარეო ვაჭრობის მაჩვენებლები მიუთითებს ეკონომიკური საქმიანობის თანდათანობით აღდგენაზე. 2021 წლის შეფასებისას, პროგნოზის ირგვლივ გაურკვევლობა კვლავ ნარჩუნდება, პროგნოზირებისათვის ფუნდამენტური ეკონომიკური მოვლენების ანალიზთან ერთად, აუცილებელია პანდემიასთან დაკავშირებული გარკვეული დაშვებების არსებობა, რომელთა ცვლილებამაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინოს პროგნოზის სიზუსტეზე. საბიუჯეტო ოფისის აღნიშნული პროგნოზი ემყარება დაშვებას, რომ საქართველოში ეპიდემიოლოგიური ვითარება გაუმჯობესდება და ვაქცინაცია ვირუსის გავრცელების ტემპს შეამცირებს, რაც ხელს შეუწყობს საგარეო ეკონომიკური საქმიანობის ნაწილობრივ აღდგენას. დაშვებისას ასევე მხედველობაშია მიღებული, როგორც ქვეყნის შიდა ეკონომიკური აქტივობა, ასევე - საქართველოს მთავარი სავაჭრო პარტნიორი ქვეყნების⁴ ეკონომიკური ზრდის წინასწარი შეფასებები და პროგნოზი⁵. კერძოდ:

- 2021 წლის დადებით პროგნოზს განაპირობებს ის ფაქტორი, რომ Covid-19-ის პრევენციის მიზნით გატარებული ღონისძიებების ფონზე (საგანგებო მდგომარეობა და სხვადასხვა სახის შეზღუდვები) მოიშალა ე.წ. „გლობალური ღირებულებათა ჯაჭვი“, თუმცა როგორც 2021 წლისათვის ჩანს, ხდება ეკონომიკური აქტორების პანდემიასთან უკეთ ადაპტირება და აღნიშნული ე.წ. „ღირებულებათა ჯაჭვის“ როგორც ქვეყნების შიგნით, ისე მსოფლიო მასშტაბით აღდგენა, რომელიც შემდეგ წლებშიც გაგრძელდება.

² მთავრობის პროგნოზი გულისხმობს 2022-2025წწ. ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტით წარმოდგენილ საპროგნოზო მაჩვენებლებს, რომელიც საბიუჯეტო კოდექსის შესაბამისად 2021 წლის 31 მაისს წარედგინა საქართველოს პარლამენტს.

³ http://www.pbo.parliament.ge/media/k2/attachments/Macroeconomic_Forecasts_December_2020_GE_FINAL2020.pdf

⁴ ევროკავშირი, რუსეთი, თურქეთი, აზერბაიჯანი, სომხეთი, ჩინეთი, უკრაინა და აშშ.

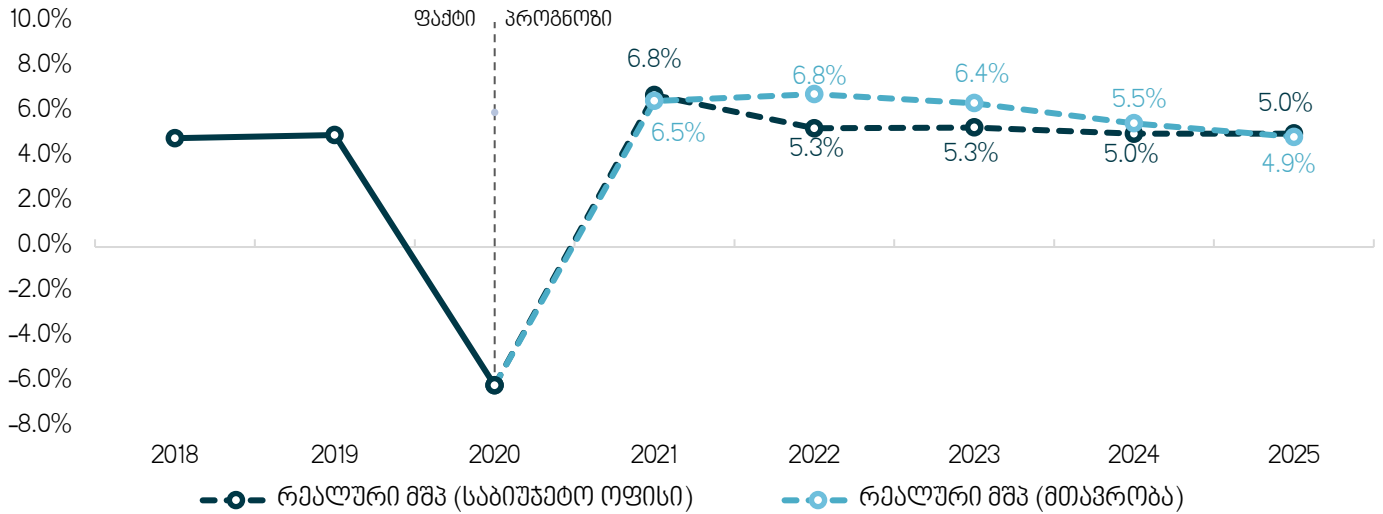
⁵ წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდის „მსოფლიო ეკონომიკური მიმოხილვა“ აპრილი 2021“ (WEO April 2021) <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2021/03/23/world-economic-outlook-april-2021>

- გარდა ამისა, მოსალოდნელია, რომ პანდემიასთან ადაპტირების პარალელურად, 2021 წლისათვის მნიშვნელოვნად, გამოცოცხლდება ტურისტული სექტორიც, გაიზრდება როგორც მომსახურების ექსპორტი, ისე იმპორტი.
- დეკემბრის პროგნოზთან შედარებით 5.2%-დან 6.8%-მდე გაიზარდა 2021 წლის ეკონომიკური ზრდის პროგნოზი, რაც ძირითადად გამოწვეულია მოსალოდნელზე მნიშვნელოვნად უკეთესი განვითარების ტენდენციის არსებობით.
- ინფლაციის ტემპის გაზრდის საპასუხოდ ეროვნულმა ბანკმა 2021 წლის აპრილიდან გაზარდა მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი, რომელმაც აპრილის ბოლოს 9.5% შეადგინა⁶. საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით 2021 წლის განმავლობაში ინფლაციის ტემპის ზრდა არის მოსალოდნელი, და ასევე მოსალოდნელია რომ 2022 წლის პირველ ნახევარში ინფლაცია მიზნობრივ მაჩვენებელზე მაღალი იქნება. ამის პარალელურად შესაძლებელია კვლავ პოლიტიკის გამკაცრებას ჰქონდეს ადგილი. აღნიშნულმა უარყოფითად იმოქმედა 2021-2022 წლების პროგნოზზე.

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, საშუალოვადიან პერიოდში (2021-2025 წლებისთვის) ეკონომიკური ზრდის საშუალო წლიური ტემპი 5.5%-ს შეადგენს, რაც 0.13პ-ით აღემატება ოფისის მიერ 2020 წლის დეკემბერში გამოქვეყნებულ ანალოგიურ მაჩვენებელს. აღნიშნული ძირითადად განპირობებულია იმით, რომ 2021 წლის ზრდასთან ერთად, ასევე უმნიშვნელოდ შეიცვალა 2022-2024 წლების ეკონომიკური ზრდის პროგნოზები სხვადასხვა მიმართულებით. 2021 წელს ეკონომიკური აქტივობის ზრდაში ყველაზე დიდი წვლილი რეალური მოხმარების მხრიდან არის მოსალოდნელი, მაშინ როდესაც, გაზრდილი საგარეო სავაჭრო აქტივობის პარალელურად სავაჭრო ბალანსის მშპ-ზე თითქმის ნეიტრალური (+0.1 პროცენტული პუნქტი) გავლენაა მოსალოდნელი. აღსანიშნავია, რომ საშუალოვადიან პერიოდში ეკონომიკურ ზრდაში წარმმართველ როლს კვლავ შიდა მოხმარება და ინვესტიციები ასრულებს.

რაც შეეხება მთავრობის საპროგნოზო მაჩვენებელს ანალოგიური პერიოდისათვის, 2021-2025 წლებში საშუალო ეკონომიკური ზრდის სამთავრობო პროგნოზი 6.0%-ს უტოლდება, რაც 0.8 პპ-ით აღემატება მათ 2020 წლის დეკემბრის ანალოგიურ პროგნოზს. აღსანიშნავია, რომ ეკონომიკური ზრდის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზი საშუალოვადიანი პერიოდისათვის ითვალისწინებს მთავრობის საშუალოვადიან პერიოდში არაფინანსური აქტივების (ე.წ. კაპიტალური ხარჯები) საპროგნოზო/დაგეგმილ ზრდას, რომლის ფაქტობრივმა დინამიკამ, შესაძლოა, შესაბამისი გავლენა მოახდინოს ოფისის საპროგნოზო მაჩვენებლების ფაქტობრივ რეალიზებაზე.

⁶ <https://www.nbg.gov.ge/index.php?m=340&newsid=4211>

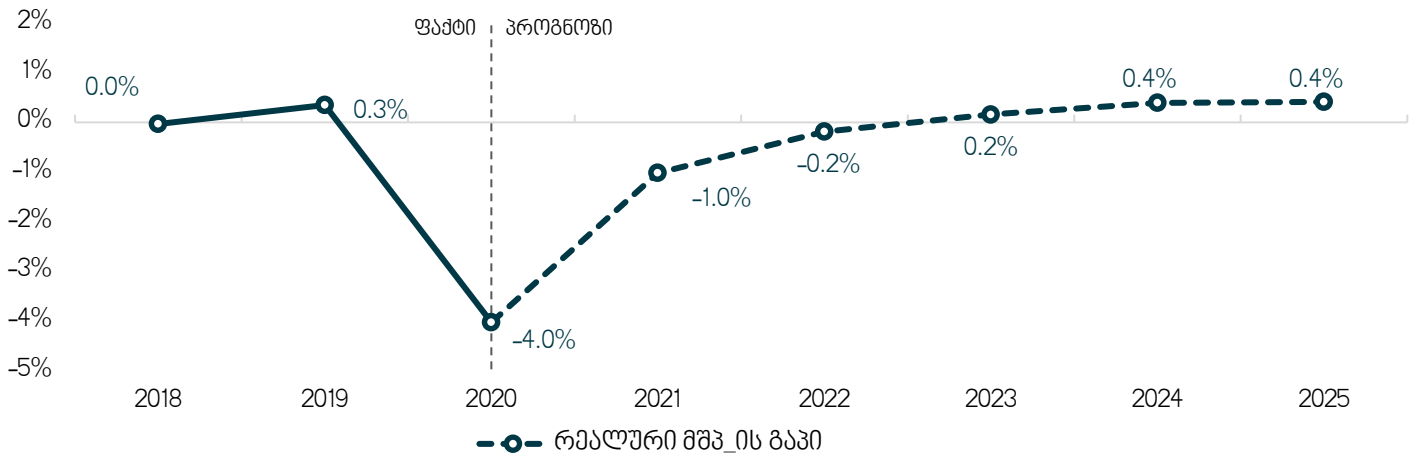
დიაგრამა 1: რეალური მშპ-ის ზრდის ტემპი.

საინტერესოა მთლიანი ფაქტორული პროდუქტიულობის დინამიკის კავშირი ეკონომიკურ აქტივობასთან, რომლის შესაფასებლადაც მნიშვნელოვანია გავაანალიზოთ, რამდენად შეესაბამება მიმდინარე ეკონომიკური ზრდა იმ პოტენციალს, რომელიც ქვეყანას თავისი რესურსების ოპტიმალური ათვისებისა და გამოყენების პირობებში ექნებოდა. ყველაზე მართებულია, გაანგარიშდეს ე.წ. პოტენციური მშპ და შედარდეს ფაქტობრივ მდგომარეობას. ეს სხვაობა რეალურ და პოტენციურ მშპ-ს შორის იქნება ე.წ. მშპ-ის გაპი⁷.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წლისთვის მშპ-ის მაღალი ზრდის მიუხედავად კვლავ შენარჩუნდება პოტენციური დონისაგან უმნიშვნელო უარყოფითი გადახრა გადახრა დაფიქსირდება (-1.0%). აღსანიშნავია რომ დეკემბრის პროგნოზის მიხედვით 2021 წელს უარყოფითი გაპის სიდიდე -1.7% იყო. მოსალოდნელია, რომ საშუალოგადახრის პერიოდში უარყოფით გაპს კლების ტენდენცია ექნება, 2022-2023 წლებში გაპი თითქმის დაიხურება ხოლო, 2024-2025 წლებში რეალური მშპ პოტენციურს უმნიშვნელოდ გადააჭარბებს⁸.

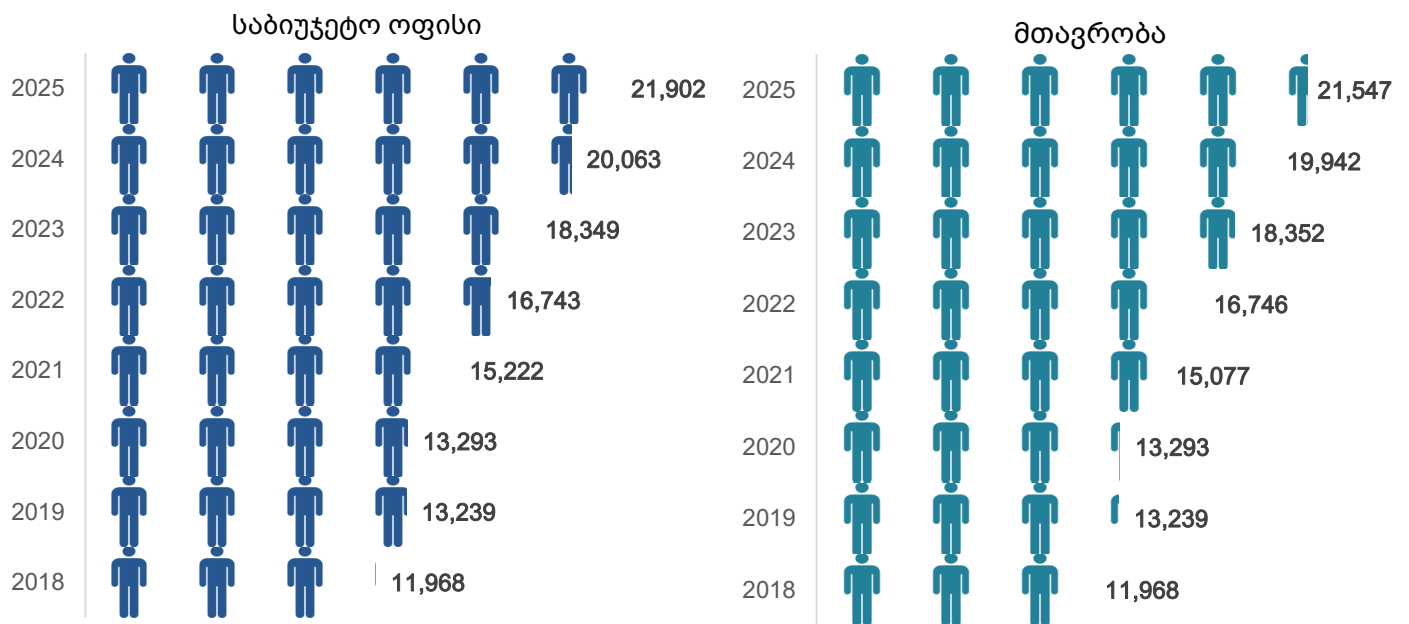
⁷ დამატებით, მშპ-ს გაპის შესახებ იხ. <http://pbo.parliament.ge/media/k2/attachments/KP0215.pdf>

⁸ მშპ-ის პოტენციური დონე შეფასებულია „კალმანის ფილტრის“ გამოყენებით. პოტენციური დონის შეფასების მეთოდოლოგიისათვის იხილეთ საბიუჯეტო ოფისის კვლევითი პუბლიკაცია: ["ფისკალური პოლიტიკის შეფასება საქართველოსათვის: მიმართულება, ციკლურობა, მანევრირების რესურსი"](#).

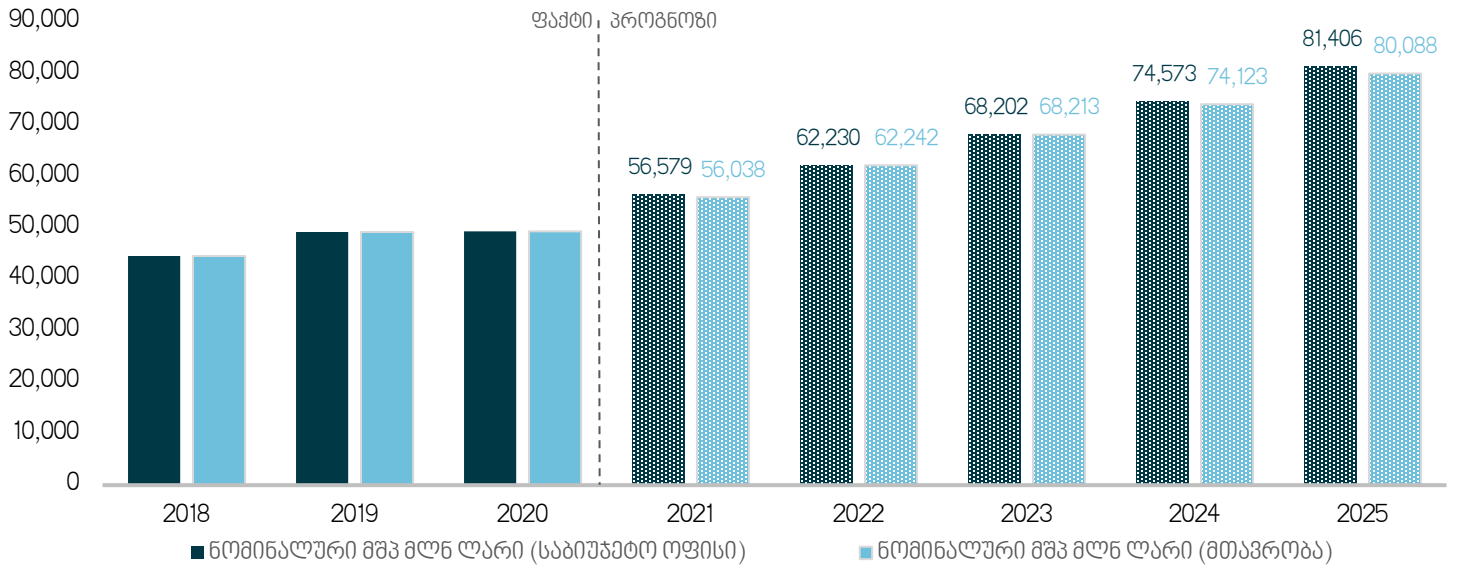
დიაგრამა 2: რეალური მშპ-ის გაპი.

რაც შეეხება ნომინალურ მშპ-ს ერთ სულზე, მისი საპროგნოზო მოცულობა 2021 წლისთვის 15,222 ლარს, ხოლო 2025 წლისათვის - 21,902 ლარს შეადგენს. აღნიშნული მაჩვენებლები საშუალოვადიან პერიოდში მცირედით აღემატება მთავრობის პროგნოზებს.

დიაგრამა 3: მშპ ერთ სულზე, ნომინალური ლარი.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წლისათვის ნომინალური მშპ 14.5%-ით გაიზრდება და 56,579 მლნ ლარს მიაღწევს. იგი 3,042 მლნ ლარით აღემატება 2020 წლის დეკემბერში გაკეთებულ საბიუჯეტო ოფისის საპროგნოზო მაჩვენებელს, რაც გაზრდილი ეკონომიკური ზრდით და დეფლატორის პროგნოზით არის გამოწვეული. აღსანიშნავია ისიც, რომ მთავრობის რეალური ეკონომიკური ზრდის ტემპის და ინფლაციის განსხვავებული პროგნოზების გათვალისწინებით, ნომინალური მშპ-ს მაჩვენებელი ჩამორჩება საბიუჯეტო ოფისის მაჩვენებელს, ხოლო საშუალოვადიან პერიოდში ისინი მნიშვნელოვნად არ განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან.

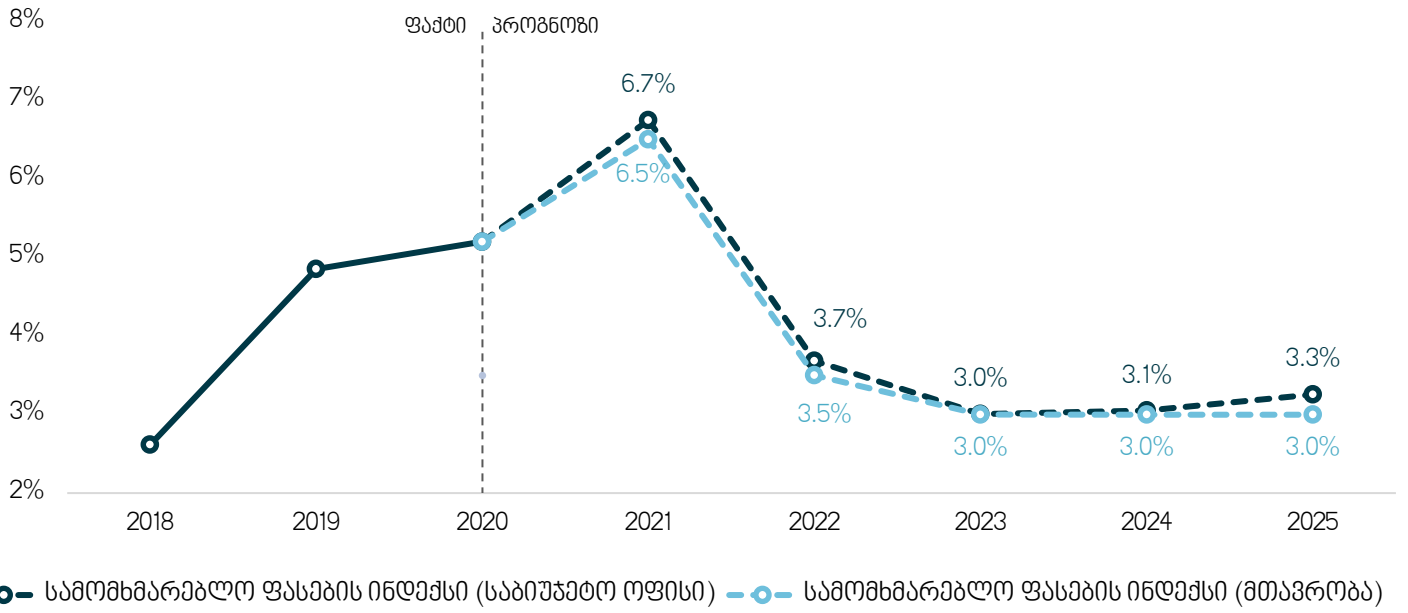

დიაგრამა 4: ნომინალური მშპ მლნ ლარი.

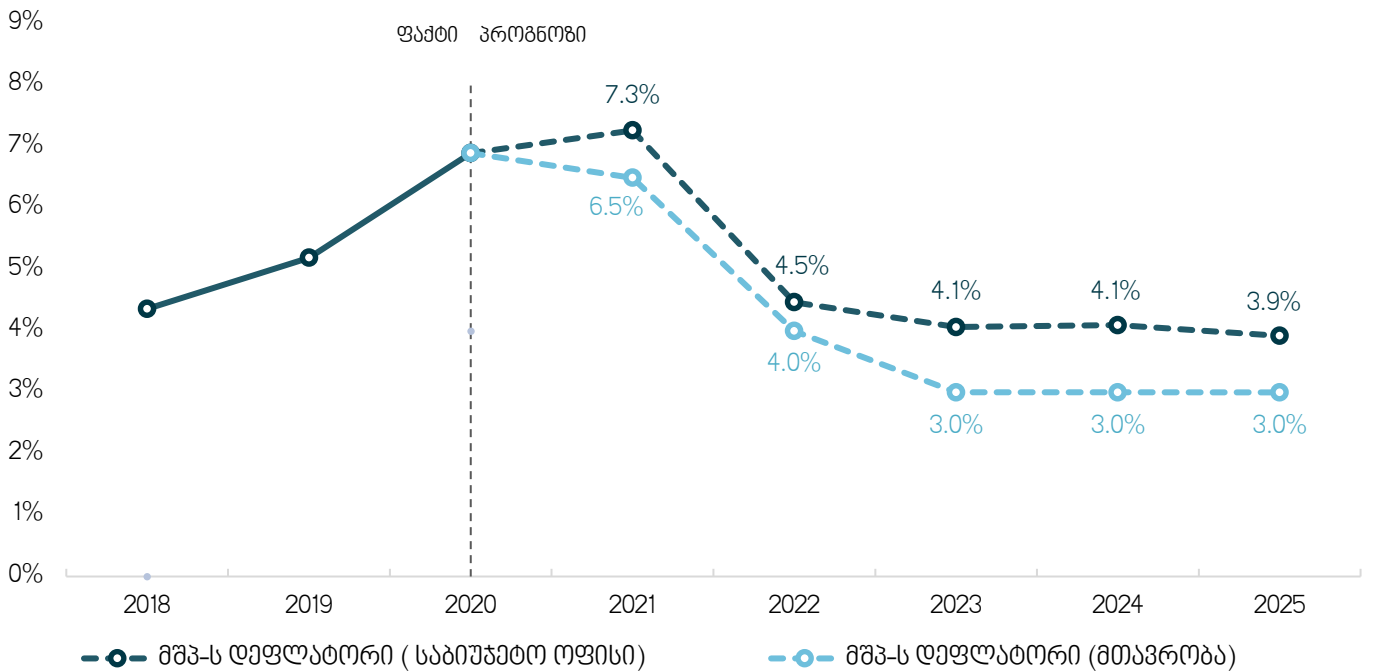
საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, ეროვნული ბანკის მონეტარული პოლიტიკის ე.წ. „საორიენტაციო ტრაექტორიის“ გათვალისწინებით, **2021 წლისთვის ინფლაცია მიზნობრივ მაჩვენებელზე მეტი იქნება და 6.7%-ს მიაღწევს**. 2020 წლის დეკემბრის პროგნოზის მიხედვით მოსალოდნელი იყო, რომ 2021 წლის პირველ კვარტალიდან ფასების დონე შემცირებას დაიწყებდა, და წლის განმავლობაში მიზნობრივი მაჩვენებლის ახლოს დაფიქსირდებოდა, თუმცა ინფლაციის ზრდაზე რამდენიმე ფაქტორმა იმოქმედა:

- 2020 წლის მეოთხე კვარტალში კომუნალური გადასახადების ზრდამ;
- 2021 წლის პირველ კვარტალში გაუფასურებულმა ლარი/დოლარის გაცვლითმა კურსმა;
- 2021 წელის მეორე კვარტალიდან მნიშვნელოვნად გამოცოცხლებულმა ერთობლივმა მოთხოვნამ.

აღნიშნული ტენდენციების გათვალისწინებით მოსალოდნელია, რომ ინფლაცია წლის განმავლობაში მაღალ დონეზე შენარჩუნდება, ხოლო 2022 წლის პირველი კვარტალიდან, მიმდინარე წლის მაღალი საბაზისო ეფექტის და ეროვნული ბანკის პოლიტიკის გათვალისწინებით შემცირებას დაიწყებს. მთავრობის პროგნოზით 2021 წელს ინფლაცია მიზნობრივ მაჩვენებელს აღემატება და 6.5% დაფიქსირდება, ხოლო საშუალოვადიან პერიოდში ეროვნული ბანკის მიზნობრივი 3%-იანი მაჩვენებლის ტოლი იქნება. გასათვალისწინებელია, რომ როგორც მონეტარული პოლიტიკის, ასევე - საგარეო ფაქტორების განსხვავებულმა ცვლილებამ, შესაძლებელია, განაპირობოს განსხვავებები საპროგნოზო მაჩვენებლებისაგან.

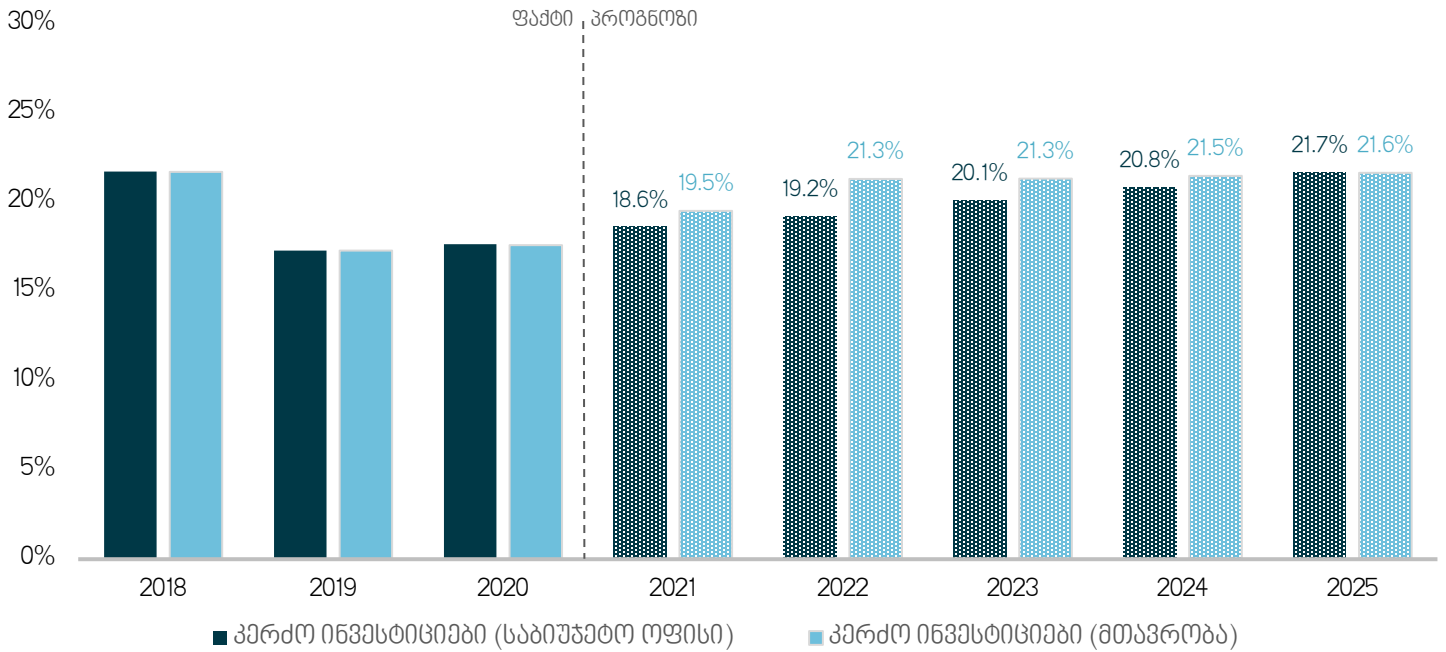
დიაგრამა 5: სამომხმარებლო ფასების ინდექსები, პერიოდის საშუალო.

დიაგრამა 6: მშპ-ის დეფლატორი.

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, გამოცოცხლებული ეკონომიკური აქტივობის პარალელურად კერძო ინვესტიციების მშპ-სთან ფარდობა 2021 წლისათვის 1.0%-ული პუნქტით გაიზრდება, მშპ-ის 18.6%-ს მიაღწევს და საშუალოვადიან პერიოდში მუდმივად უმნიშვნელო ზრდის ტენდენცია ექნება. საშუალოვადიან პერიოდში ზრდის ტრენდი ექნება კერძო დანაზოგების მშპ-სთან ფარდობასაც, 2021 წლისთვის იგი უმნიშვნელოდ მცირდება მშპ-ის 14.9%-მდე, ხოლო 2025 წლისათვის - 18.3%-ის დონეზე დაფიქსირდება. აღსანიშნავია, რომ საშუალოვადიან პერიოდში

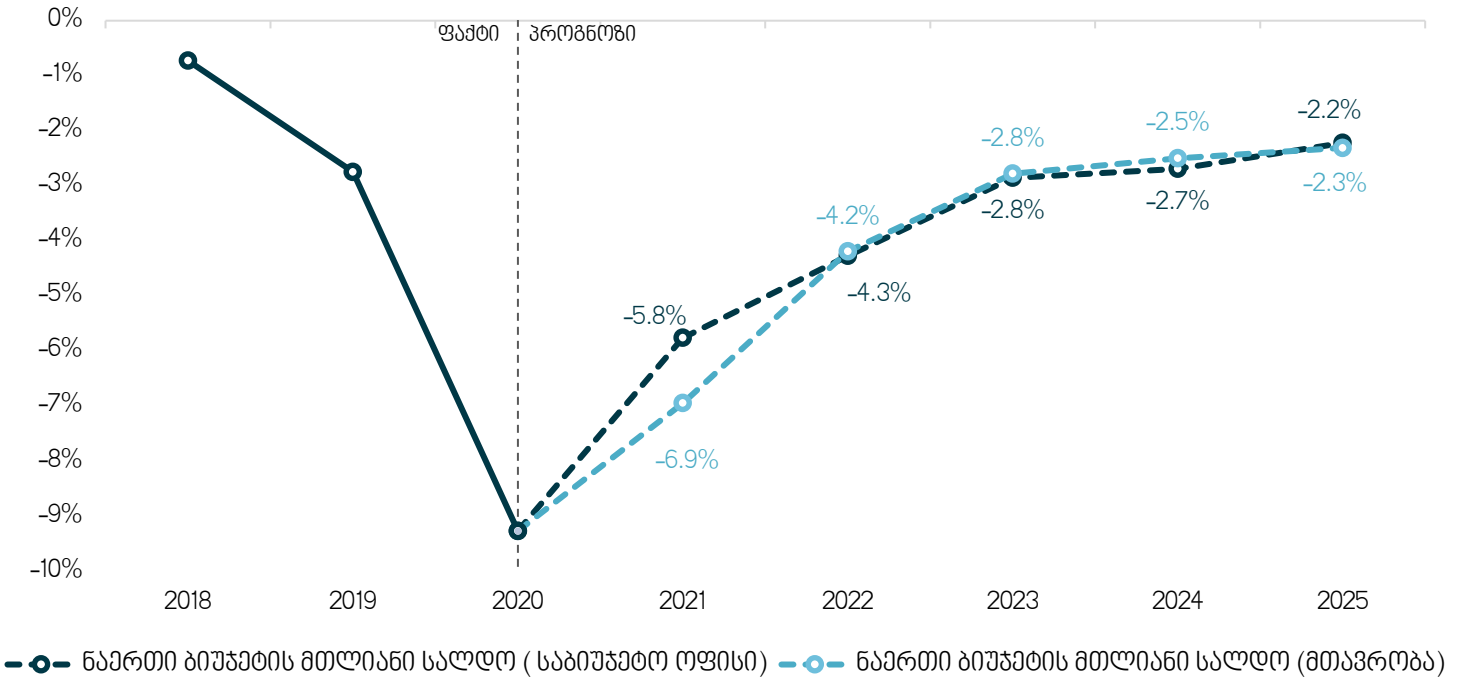
მთლიანი დანაზოგები კვლავ არ იქნება საკმარისი მთლიანი ინვესტიციების დასაფინანსებლად, ამიტომ ინვესტიციები დანარჩენი მსოფლიოსგან მიღებული სესხებით დაფინანსდება (მიმდინარე ანგარიშის უარყოფითი ბალანსი). მთავრობის პროგნოზის მიხედვით 2021 წლისათვის კერძო ინვესტიციების მშპ-სთან ფარდობის ზრდა არის მოსალოდნელი 19.5%-მდე, საშუალოგადაიან პერიოდში იგი მუდმივად გაიზრდება და საშუალოდ 21.4%-ს გაუტოლდება.

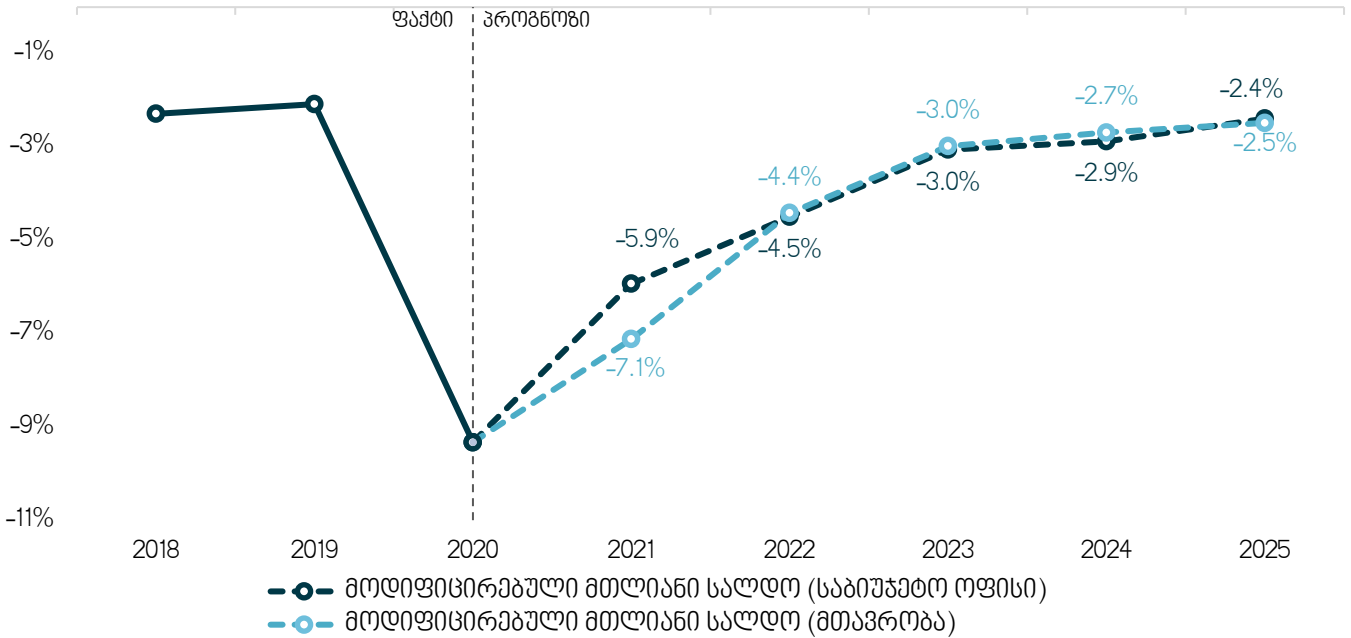
დიაგრამა 7: კერძო ინვესტიციები, მშპ-სთან შეფარდება.

3. ფისკალური სექტორი

ფისკალური გარემოს ანალიზისათვის მნიშვნელოვანია ბიუჯეტის მთლიანი სალდოს მოცულობა როგორც საშუალოვადიან, ასევე - გრძელვადიან პერიოდში. პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდოს (GFSM 2014) მშპ-სთან მოსალოდნელი ფარდობა -5.8%-ს შეადგენს (დეკემბრის პროგნოზით იგი -6.8% იყო). ამასთან, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, ე.წ. მოდიფიცირებული მთლიანი სალდოს მარგენებელი (რომელიც ცალკეული მუხლების რეკლასიფიკაციით მიიღება და გამოიყენება IMF-ის პროგრამაში) 2021 წლისთვის -5.9%-ს გაუტოლდება.

დიაგრამა 8: ბიუჯეტის მთლიანი სალდო, მშპ-სთან შეფარდება.

დიაგრამა 9: მოდიფიცირებული მთლიანი სალდო, მშპ-სთან შეფარდება.

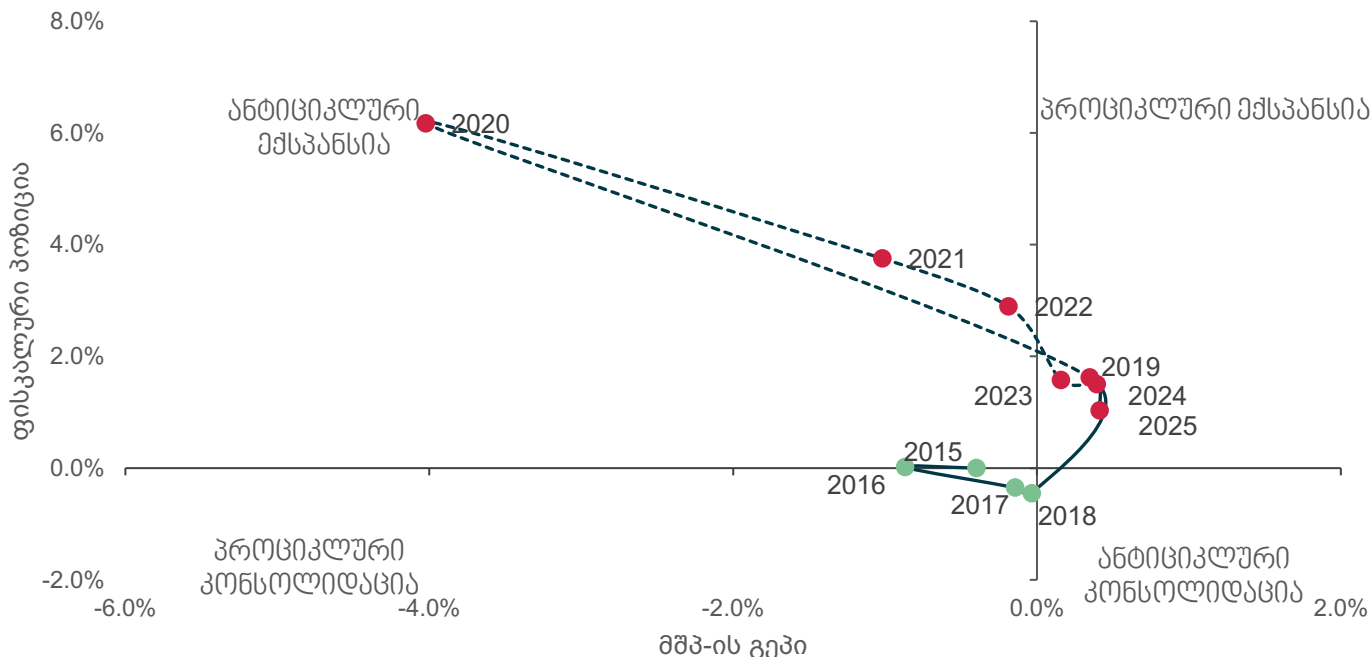
რაც შეეხება 2021 წელს, საბიუჯეტო ოფისის ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტის მაჩვენებელი (-5.8%) 1.2 პპ-ით ნაკლებია მთავრობის ანალოგიურ მაჩვენებელზე (-6.9%). რაც ძირითადად გამოწვეულია იმით, რომ საბიუჯეტო ოფისის ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლები 615 მლნ ლარით აღემატება მთავრობის მაჩვენებელს, რაც განპირობებულია როგორც პირდაპირი და არაპირდაპირი გადასახადების, ისე სხვა შემოსავლების შედარებით ოპტიმისტური პროგნოზით. აღსანიშნავია რომ, როგორც საბიუჯეტო ოფისის, ისე მთავრობის პროგნოზით 2021-2022 წლებში ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტი 3%-ზე მეტი იქნება. როგორც საბიუჯეტო ოფისის, ასევე მთავრობის პროგნოზით იგი 2023 წელს ჩამოსცდება 3%-იან მაჩვენებელს.

რაც შეეხება ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტს, რომელზეც 2019 წლიდან ვრცელდება „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით ე.წ. ბიუჯეტის ბალანსის/დეფიციტის წესი, იგიც საშუალოვადიან პერიოდში შემცირების ტენდენციას ავლენს. როგორც საბიუჯეტო ოფისის, ისე მთავრობის პროგნოზების მიხედვით 2021-2023 წლებში ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტს კლების ტენდენცია ექნება და უკვე 2023 წლიდან ჩამოსცდება ფისკალური წესით განსაზღვრულ 3%-იან ლიმიტს.

აქვე ხაზგასასმელია რომ, როგორც უკვე აღინიშნა, ნაერთი ბიუჯეტის ხარჯით ნაწილთან დაკავშირებით პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზების საბაზისო სცენარი ეყრდნობა მთავრობის მიერ წარმოდგენილ 2022-2025წწ. ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტით განსაზღვრულ ფისკალურ გეგმას საშუალოვადიანი პერიოდისათვის.

აგრეთვე, საშუალოვადიანი პერიოდისათვის მნიშვნელოვანია, შევადგათ ფისკალური ინდიკატორები ეკონომიკური განვითარების ტენდენციებთან მიმართებით⁹, კერძოდ - დისკრეციული ფისკალური პოლიტიკის მიმართულება და კავშირი ეკონომიკურ ციკლთან¹⁰.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021-2022 წლებში ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტს (ციკლურად შესწორებული პირველადი მთლიანი სალდო) და შესაბამისად, დადებით ფისკალურ პოზიციას ემთხვევა მშპ-ის უარყოფითი გაპი, რაც ანტიციკლური ფისკალური ექსპანსიაა და პასუხობს მდგრადი ეკონომიკური განვითარების კარგ პრაქტიკას (ეკონომიკის სტიმულირება შენელების დროს). რაც შეეხება 2023-2025 წლებს, პოზიტიური გაპის პარალელურად არსებული კვლავ დადებითი ფისკალური პოზიცია მცირე პროციკლურ ექსპანსიაზე მიუთითებს.

დიაგრამა 10: ფისკალური პოზიცია.

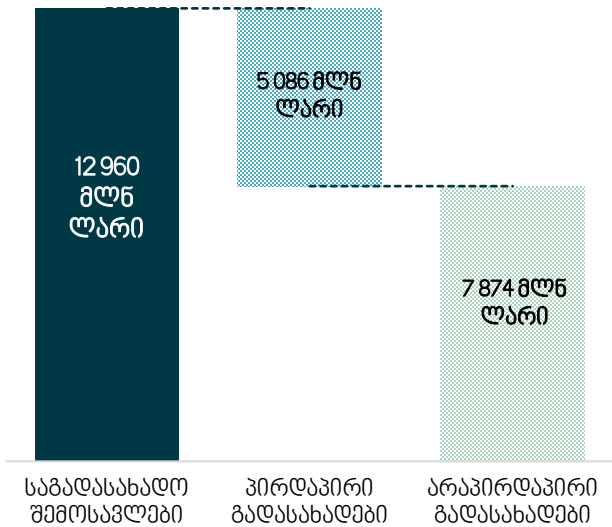
საგადასახადო შემოსავლებთან დაკავშირებით, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისათვის ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების მოცულობა 12,960 მლნ ლარს შეადგენს, რაც 777 მლნ ლარით აღემატება საბიუჯეტო ოფისის მიერ დეკემბერში გაკეთებულ 2021 წლის საგადასახადო შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებელს და 615 მლნ ლარით აღემატება მთავრობის პროგნოზს (12,345 მლნ ლარი). შესაბამისად განსხვავება შეინიშნება როგორც პირდაპირი, ისე არაპირდაპირი გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებლებს შორის¹¹ (იხ დიაგრამა 11-12). საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წლისთვის საგადასახადო შემოსავლების მოცულობა მშპ-ის 22.9%-ს მიაღწევს, მთავრობის პროგნოზი კი 22.0%-ია. საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზის თანახმად, 2021-2025 წლებისათვის გადასახადების შეფარდება მშპ-სთან საშუალოდ 22.9% იქნება.

⁹ კვლევა ეყრდნობა დაშვებას, რომ ხარჯვითი პოლიტიკა სრულად დისკრეციულია: გადაწყვეტილებები ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილის შესახებ არ მიიღება ეკონომიკური ციკლების მიხედვით.

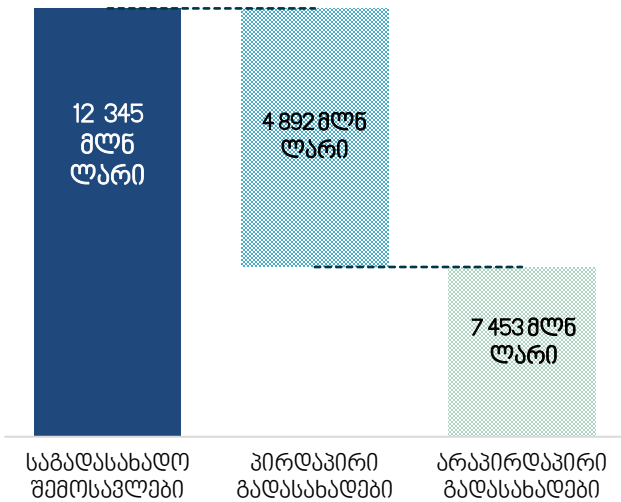
¹⁰ იხილეთ საბიუჯეტო ოფისის კვლევითი პუბლიკაცია: ["ფისკალური პოლიტიკის შეფასება საქართველოსათვის: მიმართულება, ციკლურობა, მანევრირების რესურსი"](#).

¹¹ პირდაპირი გადასახადები ასევე მოიცავს სხვა გადასახადების საპროგნოზო შემოსავლებს.

საგადასახადო შემოსავლების კომპონენტების დონეზე ანალიზისას აღსანიშნავია, რომ საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წელს 1.2 კპ-ით შემცირდება პირდაპირი გადასახადების წილი მთლიან საგადასახადო შემოსავლებში (39%). შესაბამისად, არაპირდაპირი გადასახადების წილი 61%-ი იქნება. საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2022-2025 წლებში თანდათან მოიმატებს პირდაპირი გადასახადების და დაიკლებს არაპირდაპირი გადასახადების წილი. აღსანიშნავია, რომ მოცემული საშუალოვადიანი პროგნოზები ეყრდნობა არსებულ ფისკალურ პოლიტიკას და გათვალისწინებულია 2017-2021 წლებში განხორციელებული საგადასახადო და საპენსიო რეფორმები. საბიუჯეტო პოლიტიკის შემდგომმა ცვლილებებმა, შესაძლოა, გამოიწვიოს განსხვავებები აღნიშნული პროგნოზებისაგან.

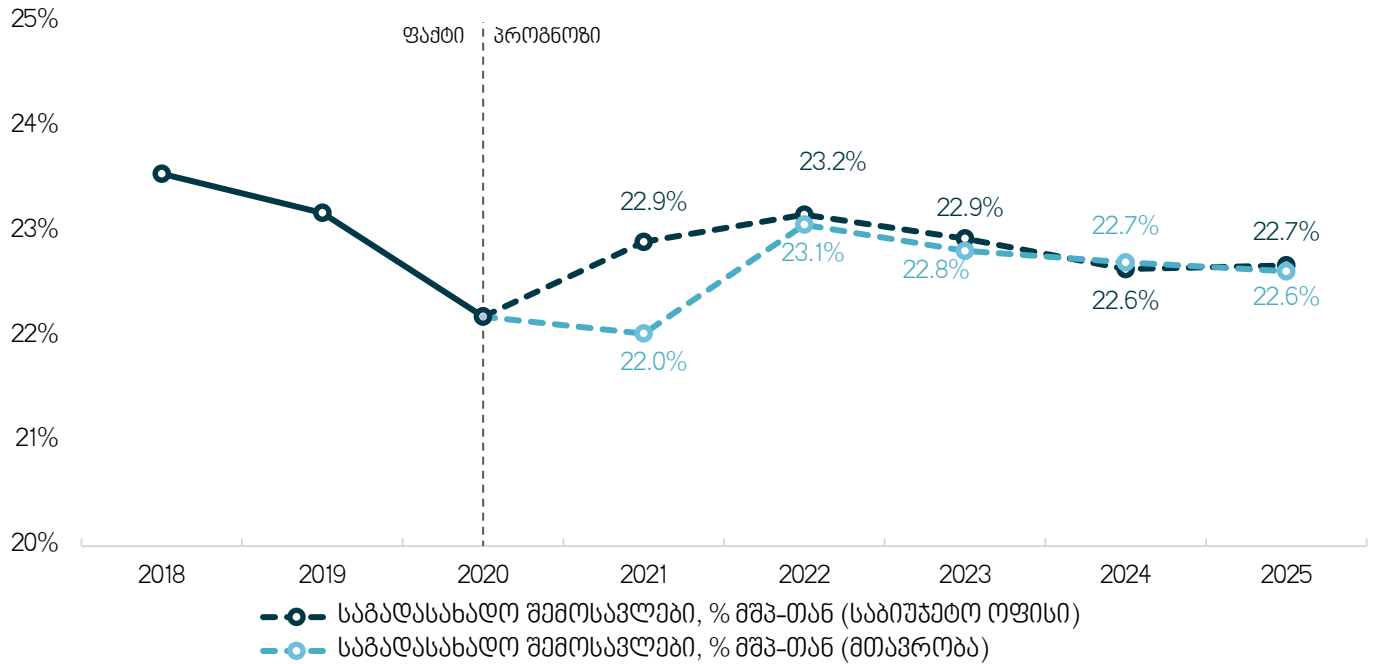

დიაგრამა 11: 2021 წლის საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზი (საბიუჯეტო ოფისი)

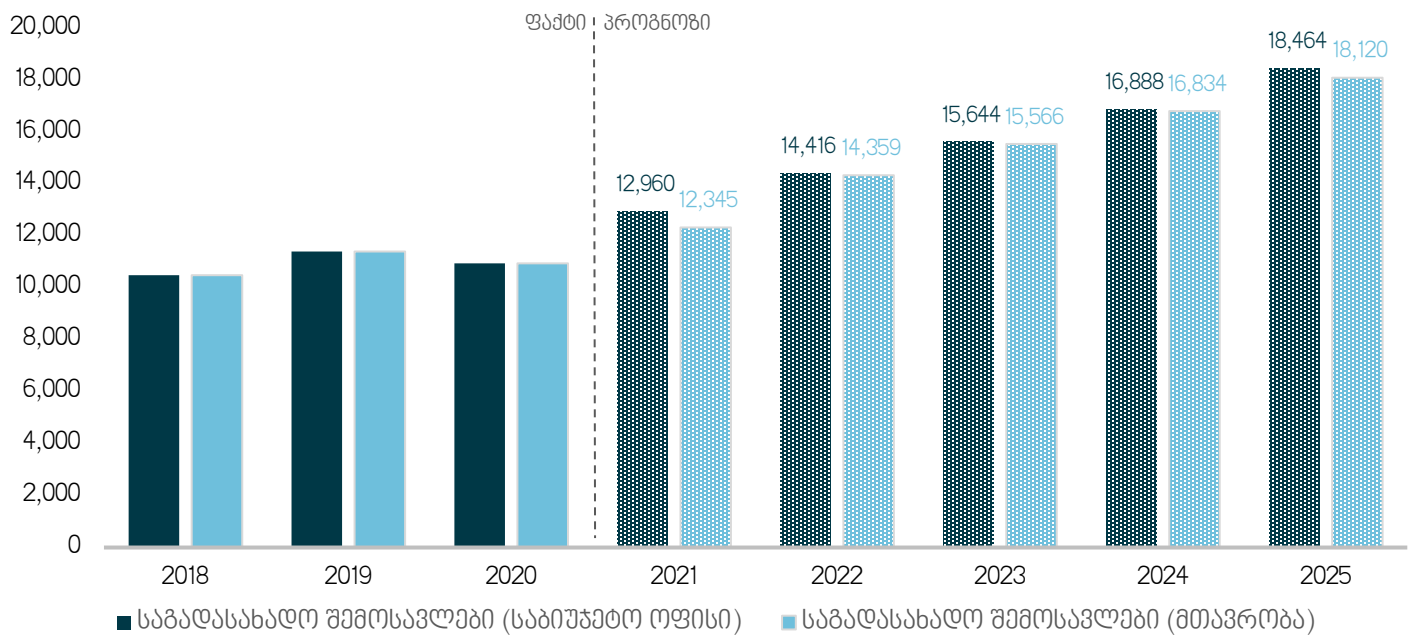

რაც შეეხება მთავრობის საგადასახადო შემოსავლების სტრუქტურას, მოსალოდნელია, რომ პირდაპირი გადასახადების წილი მთლიან საგადასახადო შემოსავლებში 2021 წლისათვის 39.6% იქნება და საშუალოვადიან პერიოდში გაიზრდება პირდაპირი გადასახადების წილი.

დიაგრამა 12: 2021 წლის საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზი (მთავრობა)

დიაგრამა 13: საგადასახადო შემოსავლები, მშპ-თან შეფარდება.

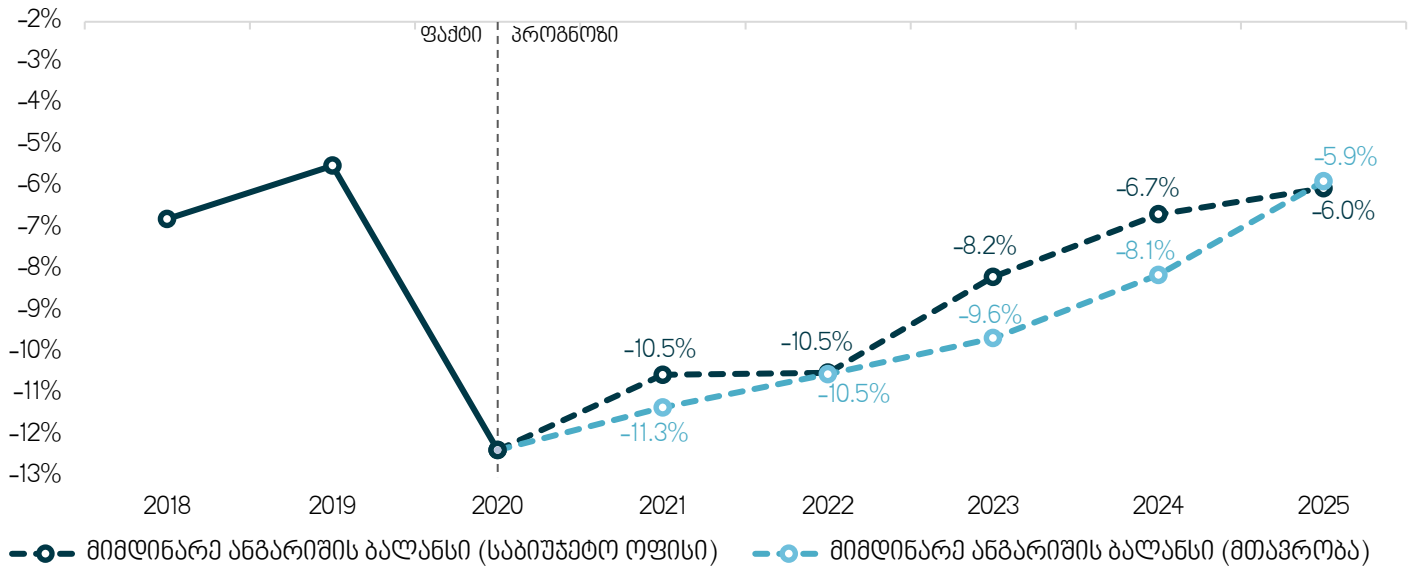

დიაგრამა 14: საგადასახადო შემოსავლები, მილიონი ლარი.

4. საგარეო სექტორი

პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის საგადასახდელო ბალანსის მიმდინარე ანგარიშის მოსალოდნელი დეფიციტი მშპ-ის 10.5%-ია, რაც 2.0 პპ-ით აღემატება ოფისის 2020 წლის დეკემბრის პროგნოზს (8.5%), მთავრობის საპროგნოზო მაჩვენებელი მშპ-ის 11.3%-ს შეადგენს. საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი 2022 წლიდან გაუმჯობესებას დაიწყებს და საშუალოდ მშპ-ს -7.8%-ის ფარგლებში ჩამოყალიბდება, მთავრობის პროგნოზის მიხედვითაც დეფიციტი 2022 წლიდან გაუმჯობესდება და საშუალოდ მშპ-ს -8.5%-ის ფარგლებში ჩამოყალიბდება.

საბიუჯეტო ოფისის მიხედვით, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის მოსალოდნელი კლების მთავარი მამოძრავებელი ძალა შიდა დანაზოგების საპროგნოზო ზრდაა.¹² მიუხედავად იმისა, რომ საანგარიშო პერიოდში იზრდება მშპ-ში ინვესტიციების წილიც, დანაზოგების ზრდის ტემპი არამხოლოდ აკომპენსირებს ამ ზრდას, არამედ მიმდინარე ანგარიშის ბალანსის გაუმჯობესებასაც უზრუნველყოფს. ამ მხრივ განსაკუთრებით აღსანიშნავია კერძო დანაზოგების ზრდა.

დიაგრამა 15: მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი, მშპ-სთან შეფარდება.

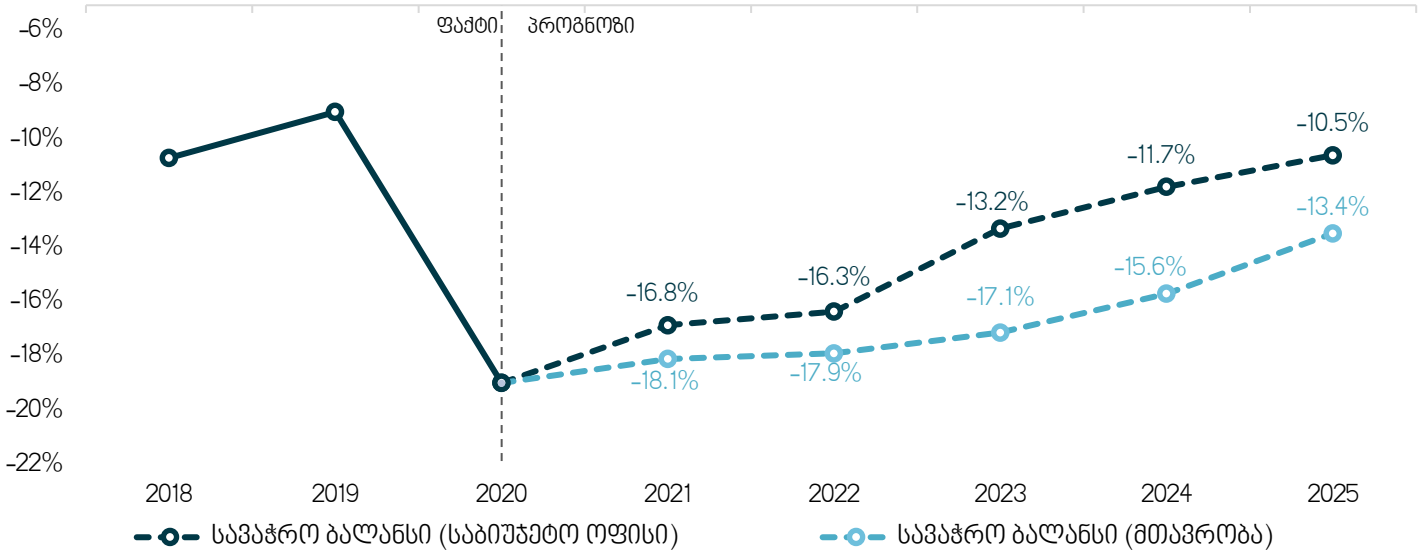
რაც შეეხება მიმდინარე ანგარიშის კომპონენტებს:

- საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის ფორმირების უმნიშვნელოვანესი განმაპირობებელი ფაქტორი სავაჭრო ბალანსის მოსალოდნელი დინამიკაა. Covid-19-ით გამოწვეული, ზემოთ აღწერილი პრობლემებიდან გამომდინარე, 2020 წელს მნიშვნელოვნად შემცირდა ექსპორტის და იმპორტის მოცულობა, თუმცა 2021 წლიდან საგარეო აქტივობის გამოცოცხლებაა მოსალოდნელი, ყოველივე აქედან გამომდინარე მოსალოდნელია, რომ საგარეო ვაჭრობის მოცულობა მნიშვნელოვნად გაიზრდება და სავაჭრო ბალანსი უმნიშვნელოდ გაუმჯობესდება. საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, სავაჭრო დეფიციტი 2021 წელს მშპ-ის 16.8%-ს მიაღწევს, მთავრობის

¹² მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი შეგვიძლია განვიხილოთ როგორც მთლიანი ინვესტიციებისა და მთლიანი დანაზოგების სხვაობა - დეფიციტი ნიშნავს, რომ დანაზოგები არაა საკმარისი ინვესტიციების დასაფინანსებლად და ქვეყანა სესხს იღებს დანარჩენი მსოფლიოსგან.

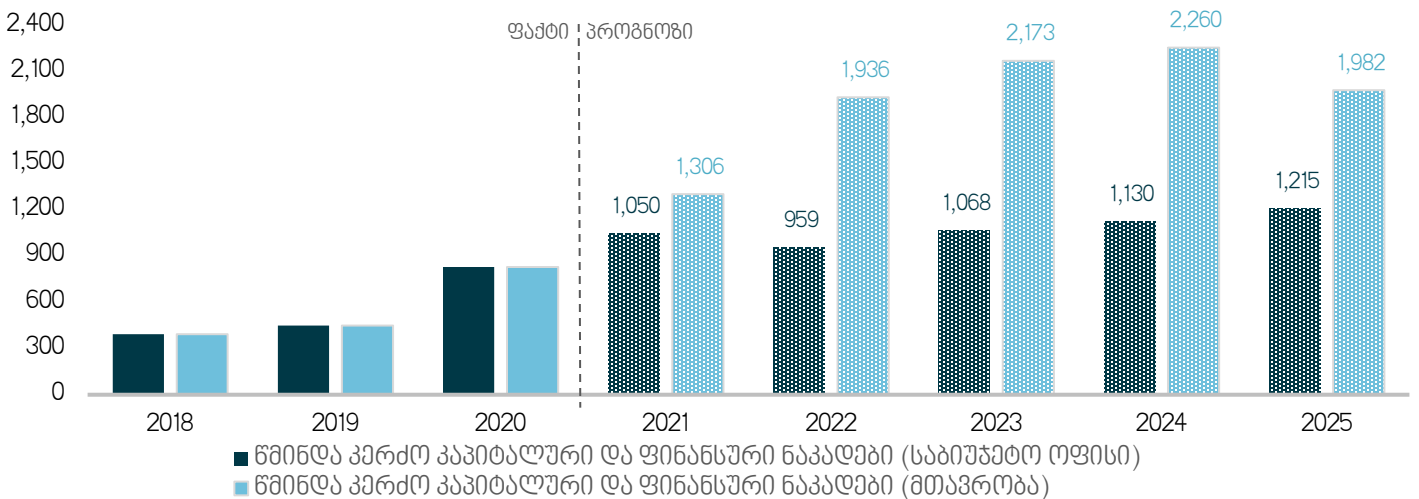
პროგნოზით კი დეფიციტი 18.1% იქნება. საბიუჯეტო ოფისის მიხედვით მიმდინარე ანგარიში და სავაჭრო ბალანსი საშუალოვადიან პერიოდში გაუმჯობესების ტენდენციით ხასიათდება, რაც ნიშნავს, რომ ქვეყნის შიდა მიწოდება უკეთ უზრუნველყოფს მთლიანი მოთხოვნის დაკმაყოფილებას.

- როგორც მთავრობის, ისე საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წელს, მიმდინარე ანგარიშის გაუმჯობესების მთავარი წყარო, სავაჭრო დეფიციტი იქნება.

დიაგრამა 16: სავაჭრო ბალანსი, მშპ-სთან შეფარდება.

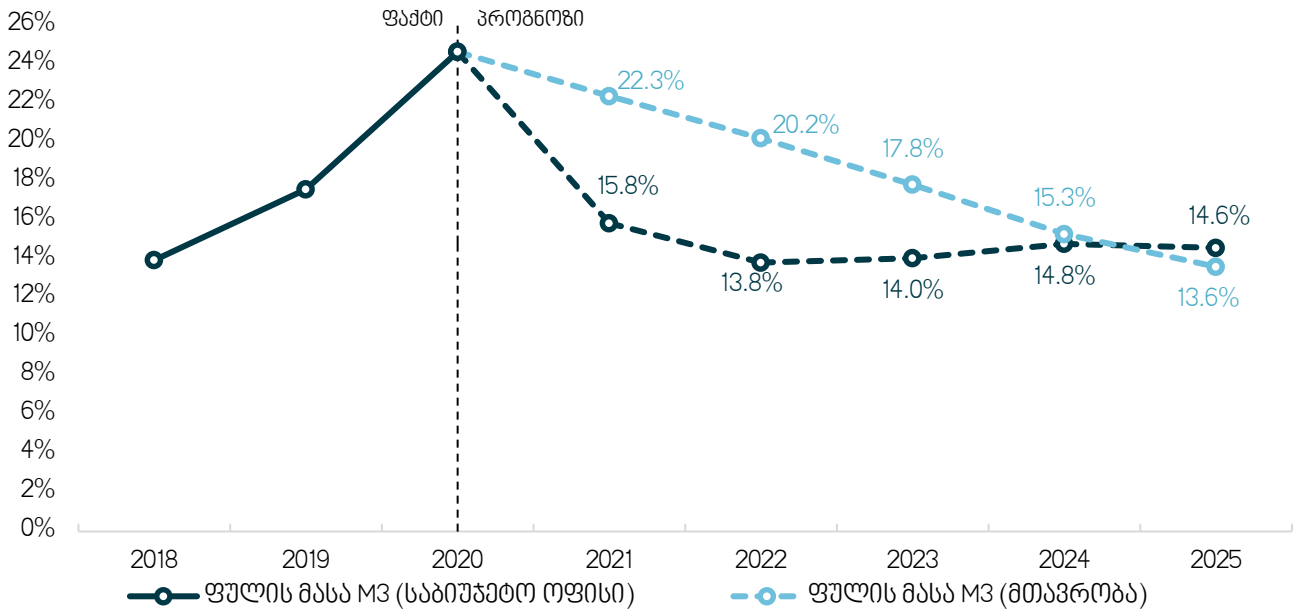
რაც შეეხება მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების წყაროებს, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადების მოსალოდნელი მოცულობა 1,050 მლნ აშშ დოლარს გაუტოლდება და საშუალოვადიან პერიოდში გაიზრდება, ხოლო მთავრობის პროგნოზით, წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები 1,306 მლნ აშშ დოლარი იქნება და შემდეგ წლებში გაიზრდება, გარდა 2025 წლის უმნიშვნელო კლებისა.

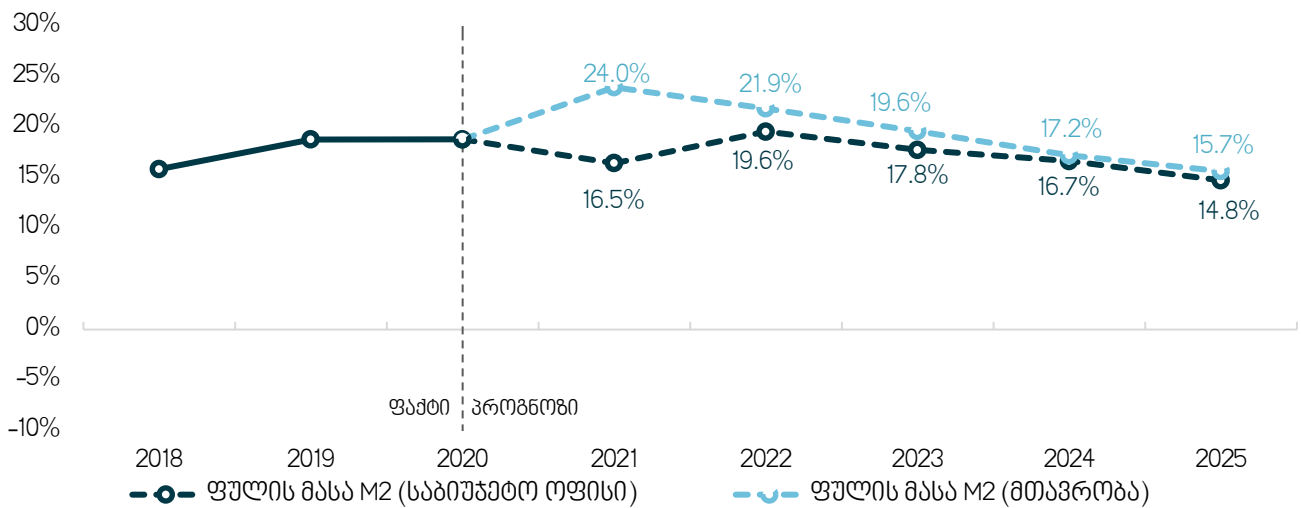
დიაგრამა 17: წმინდა კერძო და კაპიტალური ნაკადები, მლნ აშშ დოლარი.

5. მონეტარული სექტორი

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის ფულის მასა M3 აგრეგატის მოცულობა 35,186 მლნ ლარს გაუტოლდება, ხოლო ზრდის წლიური ტემპი - 15.8%-ს. თავის მხრივ, ფულის მასა M2 აგრეგატის მოსალოდნელი მოცულობა 15,908 მლნ ლარია, ზრდა კი - 16.5%.

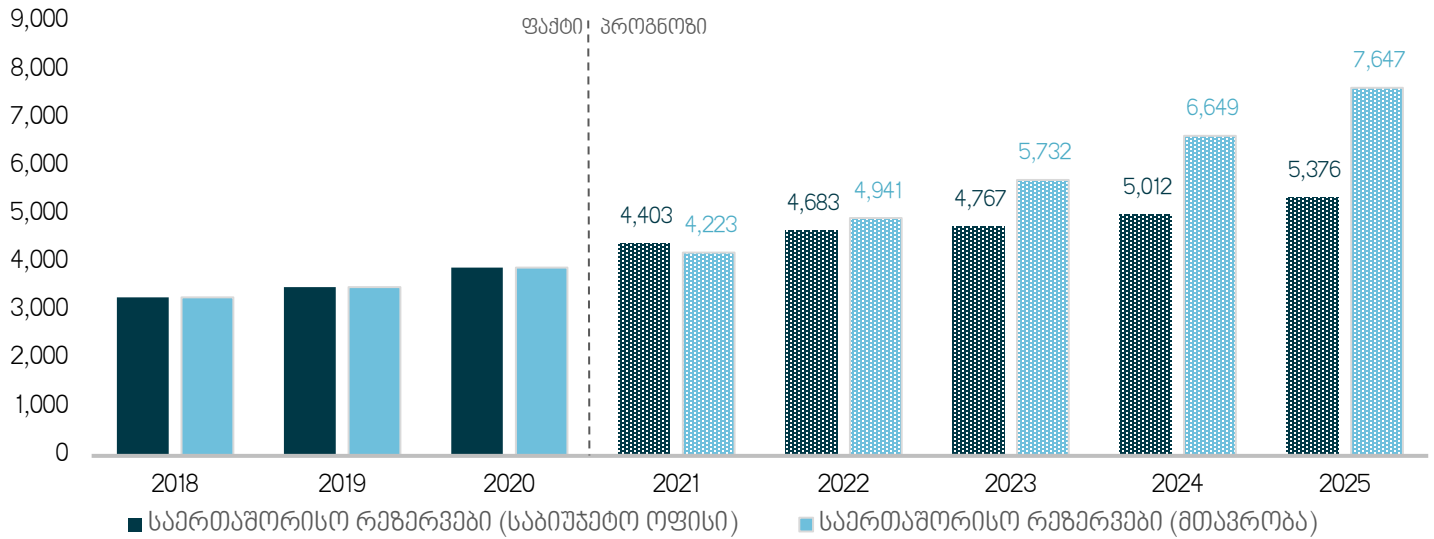

დიაგრამა 18: ფულის მასის M3 ზრდის ტემპი.

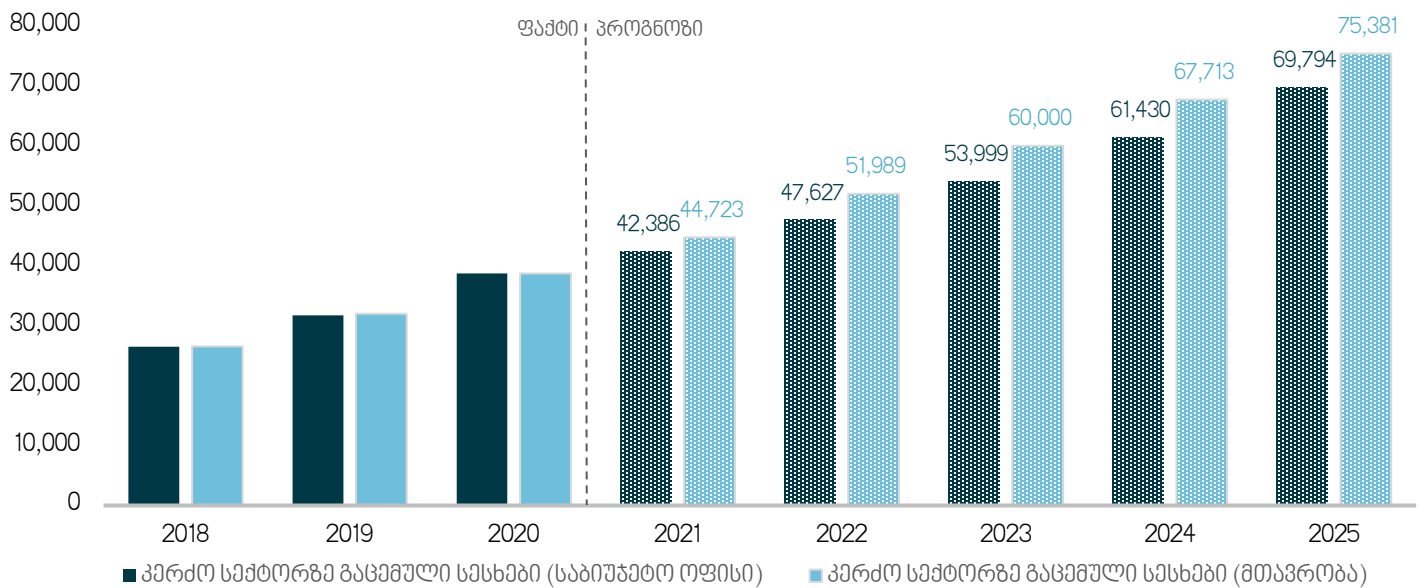
დიაგრამა 19: ფულის მასის M2 ზრდის ტემპი.

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისათვის მოსალოდნელია საერთაშორისო რეზერვების 12.6%-ით ზრდა. შესაბამისად, 2021 წელს რეზერვების მოცულობა 4,403 მლნ აშშ დოლარს მიაღწევს (5.0 თვის იმპორტის ჯერადი), ხოლო 2021-2025 წლების საშუალო მოცულობა 4,848 მლნ აშშ დოლარია.

დიაგრამა 20: საერთაშორისო რეზერვები, მლნ აშშ დოლარი.

რაც შეეხება კერძო სექტორზე გაცემულ სესხებს, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის აღნიშნული მაჩვენებელი 42,558 მლნ ლარს მიაღწევს, რაც ნაკლებია სამთავრობო პროგნოზთან შედარებით. აღნიშნული ტენდენცია არ იცვლება საშუალოგადაინ პერიოდში და 2022-2025 წლებში მთავრობის საპროგნოზო მაჩვენებელი მუდმივად აღემატება საბიუჯეტო ოფისის საპროგნოზო მონაცემებს.

დიაგრამა 21: კერძო სექტორზე გაცემული სესხები. ნაშთები. მლნ ლარი.

6. მაკროეკონომიკური სცენარები

მაკროეკონომიკური სცენარები წარმოადგენს ეკონომიკის საბაზისო, ყველაზე მეტად მოსალოდნელი სცენარიდან გაუთვალისწინებელი გადახრის შემთხვევაში ქვეყნის ეკონომიკის შესაძლო განვითარების მოდელებს.

2021 წლისათვის საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარების დაშვებებს შორის ძირითადი განსხვავება კორონა ვირუსის (Covid-19) შესაძლო განვითარებასა (ვირუსის გავრცელების მასშტაბები, ვაქცინაციის ტემპები, ეკონომიკის გახსნის ტემპები და ა.შ.) და მის მიერ გამოწვეული შედეგების რეალიზაციით არის განპირობებული.

საბაზისო მოდელი უშვებს, რომ საქართველოში ვირუსის გავრცელების ე.წ. „მესამე ტალღას“ პიკი ექნება 2021 წლის მაისში, 2021 წლის მეორე კვარტლიდან საქართველოს ეკონომიკა, დანარჩენ მსოფლიოსთან ერთად სწრაფად დაიწყებს აღდგენას, ხოლო 2021 წლის ვირუსის გავრცელების ე.წ. „მეოთხე ტალღა“ უმნიშვნელო იქნება და ეკონომიკურ მოვლენებზე გავლენას ვერ მოახდენს.

თუმცა, თანამედროვე ცვალებადი გარემოდან გამომდინარე შესაძლებელია ეკონომიკის აღდგენას ჰქონდეს უფრო სწრაფი ე.წ. „V“ ტიპის ფორმა ან ასევე მოსალოდნელია ეკონომიკის გამოცოცხლება არც ისე სწრაფი ტემპით მოხდეს. იმის მიხედვით:

- რამდენად **გამწვავდება და გაგრძელდება ეპიდემია** მსოფლიოში;
- შექმნის თუ არა ეს ყველაფერი **ფისკალური მდგრადობის პრობლემებს** ქვეყნებისთვის და;
- რამდენად სწრაფად **აღდგება ეპიდემიამდელი ეკონომიკური კავშირები და ქცევები**.

შესაძლებელია განვიხილოთ მაკროეკონომიკური განვითარების ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები.

ოპტიმისტური სცენარი, გულისხმობს დაშვებას, რომ მსოფლიოში მიმდინარე კორონა ვირუსით (Covid-19) გამოწვეულ უარყოფით შედეგებს საქართველოში და დანარჩენ მსოფლიოში პიკი ექნება მაისში, ხოლო 2021 წლიდან საქართველოს ეკონომიკა დანარჩენ მსოფლიოსთან ერთად სწრაფად დაიწყებს აღდგენას და ვირუსის გავრცელების შემდეგ „ტალღებს“ ადგილი აღარ ექნება. ამავე სცენარის მიხედვით, როგორც საქართველოში, ისე დანარჩენ მსოფლიოში პანდემიას არ მოჰყვება ფისკალური/ვალის მდგრადობის პრობლემები და მსოფლიო შეინარჩუნებს ჯანსაღ ფისკალურ პოზიციებს. ოპტიმისტური სცენარის მიხედვით, საქართველოში 2021 წლიდან დაიწყება ტურისტული სექტორის მნიშვნელოვანი გამოცოცხლება, საგარეო მოთხოვნის კიდევ უფრო ზრდა. საშუალოვადიან პერიოდში ოპტიმისტური სცენარი გულისხმობს მუდმივად დადებით შოკს ქვეყანაში და მაღალ ეკონომიკურ ზრდას.

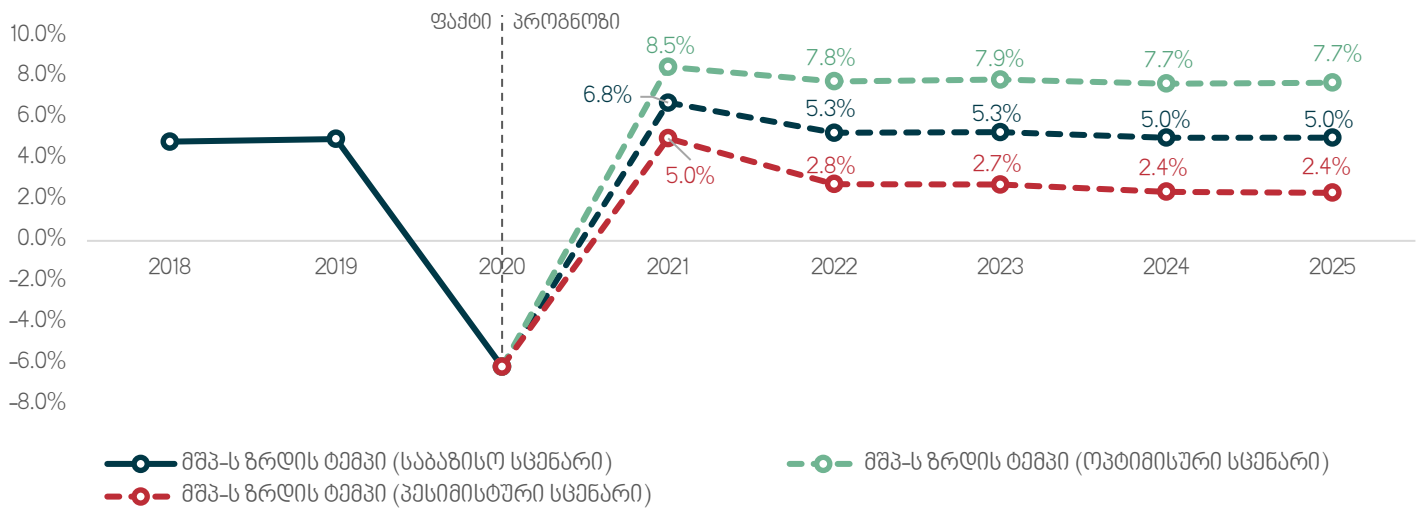
პესიმისტური სცენარი გულისხმობს დაშვებას, რომ 2021 წლის მეორე კვარტლიდან ქვეყანაში ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობა მნიშვნელოვნად არ გაუმჯობესდება და არსებული შეზღუდვები და აკრძალვები კვლავ შენარჩუნდება. ასევე გაგრძელდება 2021 წლის მესამე კვარტლის განმავლობაშიც, ხოლო მეოთხე კვარტლისათვის ე.წ. „მეოთხე ტალღის“ საპასუხოდ უმნიშვნელო შეზღუდვებს კვლავ ექნება ადგილი. ამ სცენარის მიხედვით 2021 წლიდან მოსალოდნელია, რომ ვალის მიმართ მოწყვლად გარკვეულ ქვეყანათა ჯგუფს შესაძლოა დაუდგეთ ფისკალური მდგრადობის პრობლემები, რაც გამოიწვევს დამატებით საგარეო შოკს და გლობალური მოთხოვნის ნაკლებ ზრდას. პესიმისტური სცენარის მიხედვით, ასევე მოსალოდნელია, რომ ტურისტული ნაკადების გამოცოცხლებას ადგილი ექნება 2021 წლის მეორე ნახევრიდან, თუმცა მისი ტემპები ნაკლები იქნება საშუალოვადიან პერიოდში, საბაზისო

სცენარის დაშვებასთან შედარებით. საშუალოვადიან პერიოდში პესიმისტური სცენარი გულისხმობს დაშვებას, რომ ეკონომიკის აღდგენა ძნელად მისაღწევი იქნება და შემცირებული ეკონომიკური აქტივობების ფონზე შემცირდება ასევე წარმოების პოტენციალიც.

6.1 ძირითადი დაშვებები

საბიუჯეტო ოფისის მაკროეკონომიკური მოდელის (PBOMFM) სხვადასხვა სცენარი ეფუძნება შოკების რეალიზაციის პირობებში ორი ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორის: ინფლაციისა და რეალური მშპ-ის ცვლილებებს. დანარჩენი მაკროეკონომიკური ცვლადების საბაზისო სცენარიდან გადახრები განპირობებულია ინფლაციისა და მშპ-ის ზრდის შოკებით.

რეალური მშპ-ის ზრდის ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები წარმოადგენს ზემოთ აღწერილი დაშვებების შესაძლო რეალიზაციის შედეგად საბაზისო სცენარიდან გადახრას.

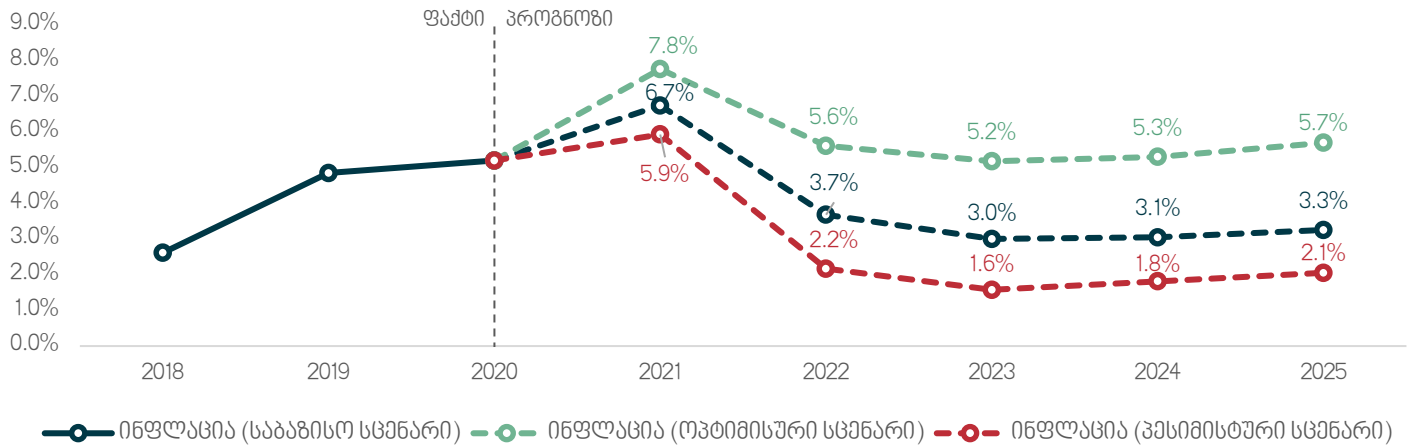
დიაგრამა 4: რეალური მშპ-ის ზრდის ტემპი (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

მაკროეკონომიკური სცენარები ეფუძნება დაშვებას, რომ, ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში, მთლიანი საშუალოვადიანი პერიოდის განმავლობაში პერმანენტულად დადებითი შოკები რეალიზდება, ხოლო, უარყოფითი სცენარის დროს, ყოველ წელს საბაზისო სცენართან შედარებით ეკონომიკური განვითარების უარყოფითი ტენდენციებია მოსალოდნელი.

ამ დაშვებების გათვალისწინებით, ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში, 2021-2025 წლებში ეკონომიკის საშუალო რეალური ზრდის ტემპი 7.9% იქნება, ხოლო პესიმისტურის შემთხვევაში - 3.1%.

რაც შეეხება სამომხმარებლო ფასების ინფლაციას, მისი ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები ითვალისწინებს წლების განმავლობაში ინფლაციის ტენდენციებს ეკონომიკური ზრდისა და შენელებისას; აგრეთვე - ინფლაციის საპროგნოზო მოდელის შეფასების შეცდომას.

ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ ინფლაცია მუდმივად გადააჭარბებს საბაზისო სცენარს (საშუალოდ 5.9%), ხოლო პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში მუდმივად ნაკლები იქნები საბაზისო სცენარზე (საშუალოდ 2.7%).

დიაგრამა 5: ინფლაცია, (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარები).

რეალური მშპ-ისა და ინფლაციის ოპტიმისტური სცენარების კომბინაცია წარმოადგენს მთლიანი მოდელის ოპტიმისტური სცენარის საფუძველს, ხოლო პესიმიტური სცენარების კომბინაცია ეკონომიკური განვითარების პესიმიტური სცენარის ბაზისია.

მოდელი ეყრდნობა დაშვებას, რომ მნიშვნელოვანი მაკროეკონომიკური შოკები, პირველ რიგში, სწორედ ამ ორ ინდიკატორზე მოახდენს გავლენას. თავის მხრივ, რეალური მშპ-ის ზრდა და ინფლაცია გავლენას ახდენს ერთმანეთზე, რაც აგრეთვე ეკონომიკური შინაარსის მატარებელია.

საბაზისო სცენართან შედარებით მაღალი ეკონომიკური ზრდა ნიშნავს საბაზისო სცენართან შედარებით გაზრდილ ერთობლივ მოთხოვნას და, შესაბამისად, გაზრდილ ფასებს, ხოლო ეკონომიკის ზრდის მუდმივი დაბალი ტემპი ერთობლივი მოთხოვნის და, შესაბამისად, ფასების კლებას განაპირობებს. თავის მხრივ, საბაზისო სცენართან შედარებით, მაღალი და სტაბილური ინფლაცია ხელს უწყობს მოხმარების სტიმულირებას, რაც ზრდის ერთობლივ მოთხოვნას და, შესაბამისად, გამოშვებას, ხოლო დაბალი ინფლაცია დაბოგვის სტიმულებს ქმნის და საშუალოვადიან პერიოდში მოთხოვნას ამცირებს.

პესიმიტური და ოპტიმისტური სცენარები აგებულია იმ დაშვებით, რომ მთავრობის ხარჯვითი პოლიტიკა წარიმართება ისე, როგორც მთავრობის მიერ წარმოდგენილ ოპტიმისტურ და პესიმიტურ სცენარებშია ასახული. საბიუჯეტო ოფისის ოპტიმისტური სცენარი მოიცავს მთავრობის ოპტიმისტურ ხარჯვით პოლიტიკას, ხოლო პესიმიტურ სცენარში მთავრობის პესიმიტური სცენარით გათვალისწინებული ხარჯვითი პოლიტიკაა გათვალისწინებული¹³.

6.2 ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარები

რაც შეეხება ეკონომიკურ სცენარებს სექტორების მიხედვით:

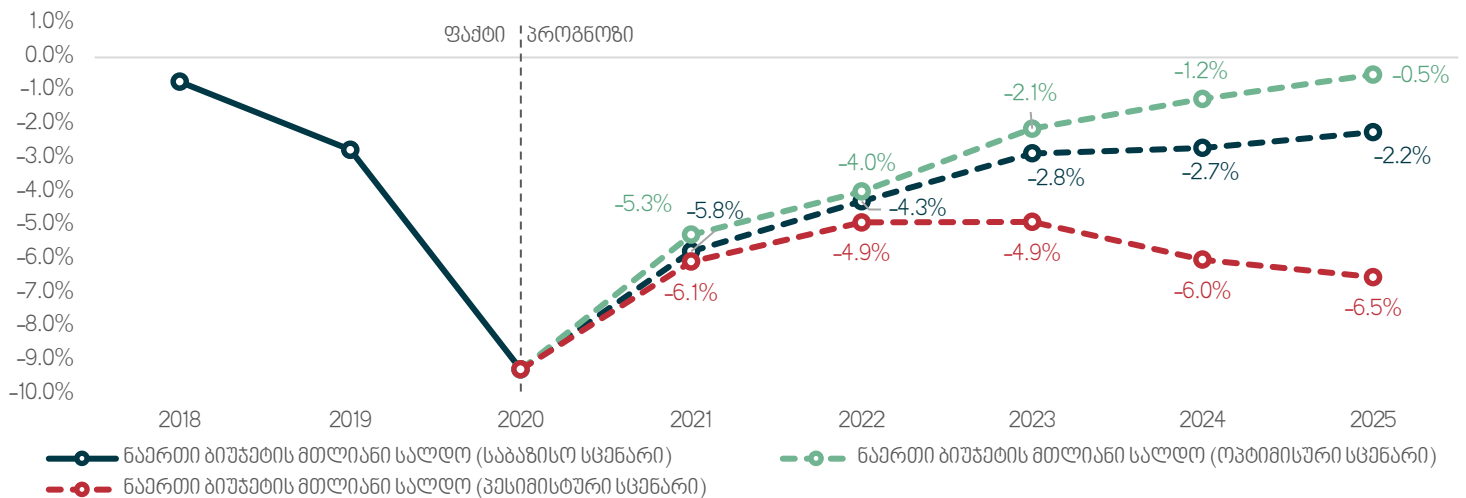
მაღალი ეკონომიკური ზრდა და ფასების მაღალი დონე განაპირობებს იმას, რომ საბაზისო სცენართან შედარებით იზრდება გადასახადების დასაბეგრი ბაზა და, შესაბამისად, ბიუჯეტში მობილიზებული გადასახადები, ხოლო უარყოფითი სცენარის განვითარების შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ გადასახადების მოცულობა საბაზისო პროგნოზთან შედარებით შემცირდება.

¹³ 2022-2025წწ ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტით წარმოდგენილი თანდართული მასალები

დიაგრამა 6: საგადასახადო შემოსავლები (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარები).

ასევე აღსანიშნავია, რომ განსხვავებულ საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზთან ერთად, ხარჯებში გათვალისწინებულია მთავრობის მიერ წარმოდგენილ შესაბამის ოპტიმისტურ და პესიმიტურ სცენარებში ასახული ხარჯების მოცულობები. ეს ყოველივე პირდაპირ აისახება ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტის ცვლილებაზე, რომელიც განსხვავდება როგორც საბიუჯეტო ოფისის საბაზისო პროგნოზებისაგან, ისე მთავრობის ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარებისაგან (იხ. დანართები 6 და 7).

დიაგრამა 7: ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარები).

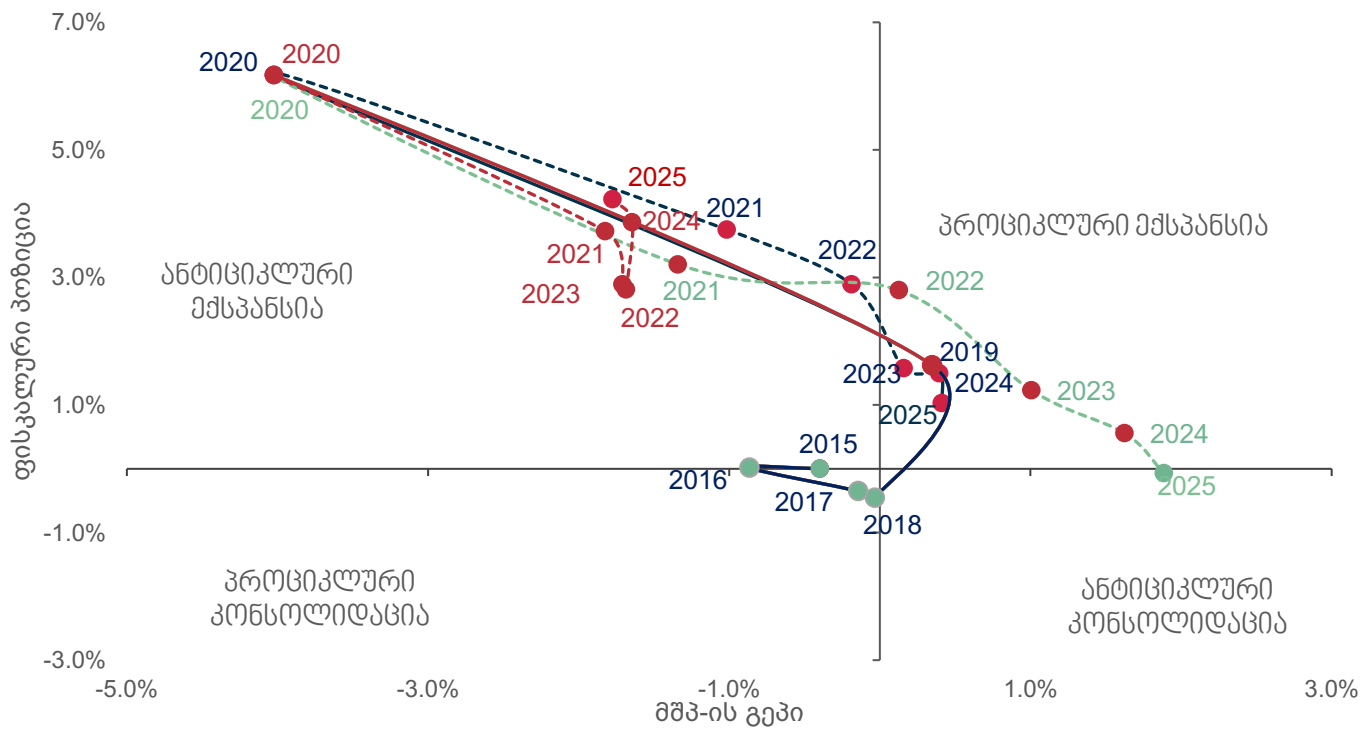
ოპტიმისტური სცენარის მიხედვით მოსალოდნელია, რომ ნაერთი ბიუჯეტის უარყოფითი მთლიანი სალდო 2021 წელს შენარჩუნდება 3%-იან ნიშნულზე მაღლა და მხოლოდ 2023 წელს ჩამოსცდება ამ ნიშნულს. შემდგომში თანდათან შემცირდება და უკვე 2025 წლისათვის მისი მშპ-სთან შეფარდება უმნიშვნელოდ უარყოფითი იქნება (-0.5%). რაც შეეხება ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტს, 2021 წლისათვის -5.4%-ს გაუტოლდება, ხოლო შემდეგ წლებში შემცირებას დაიწყებს და 2023 წლიდან მუდმივად 3%-ის ქვემოთ იქნება.

მეორე მხრივ, პესიმისტური სცენარის განვითარების შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ 2021 წლის შემდეგ მთლიანი საშუალოვადიანი პერიოდის განმავლობაში ნაერთი ბიუჯეტის უარყოფითი მთლიანი სალდო მუდმივად 3%-ზე მეტი იქნება და 2021-2025 წლებში საშუალოდ -5.7%-ს გაუტოლდება. იგივე ტენდენცია ექნება ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტსაც, იგი 2021 წლიდან შემცირებას დაიწყებს, თუმცა საშუალოვადიან პერიოდში მუდმივად მშპ-ს 3.0%-ზე მეტი შენარჩუნდება.

აგრეთვე, მნიშვნელოვანია თუ რა მიმართულების იქნება არსებული ფისკალური პოლიტიკა ხარჯების, მთავრობის სხვადასხვა სცენარის შესაბამისად, ცვლილების დაშვების პირობებში: ეკონომიკური ციკლების დაბალანსებისა და შესუსტების (ანტიციკლური), თუ პირიქით - გაძლიერების (პროციკლური).

ოპტიმისტური სცენარის თანახმად, 2021 წელს ფისკალური პოზიცია (ბიუჯეტის ციკლურად კორექტირებული პირველადი მთლიანი სალდო უარყოფითი ნიშნით) დადებითი იქნება (ექსპანსია), რაც ეკონომიკის შენელებისას მისი სტიმულირების ანტიციკლურ პრაქტიკას შეესაბამება. 2022-2024 წლებში ფისკალური პოზიცია კვლავ დადებითია, რაც ნიშნავს, რომ ადგილი აქვს მთავრობის მხრიდან ეკონომიკის სტიმულირებას (ექსპანსია). აღნიშნულ პერიოდში ეკონომიკა პოტენციურზე მეტად ძლიერდება და მთავრობის აღნიშნული ფისკალური პოლიტიკა ციკლის მიმართულებით მოქმედებს, რაც არის პროციკლური ექსპანსია. ხოლო 2025 წელს ფისკალური პოლიტიკა კვლავ ციკლის საწინააღმდეგოდ მოქმედებს, მაშინ როდესაც წარმოების რეალური დონე აჭარბებს პოტენციურს, მთავრობა ამცირებს დეფიციტს ანუ ადგილი აქვს ანტიციკლურ კონსოლიდაციას.

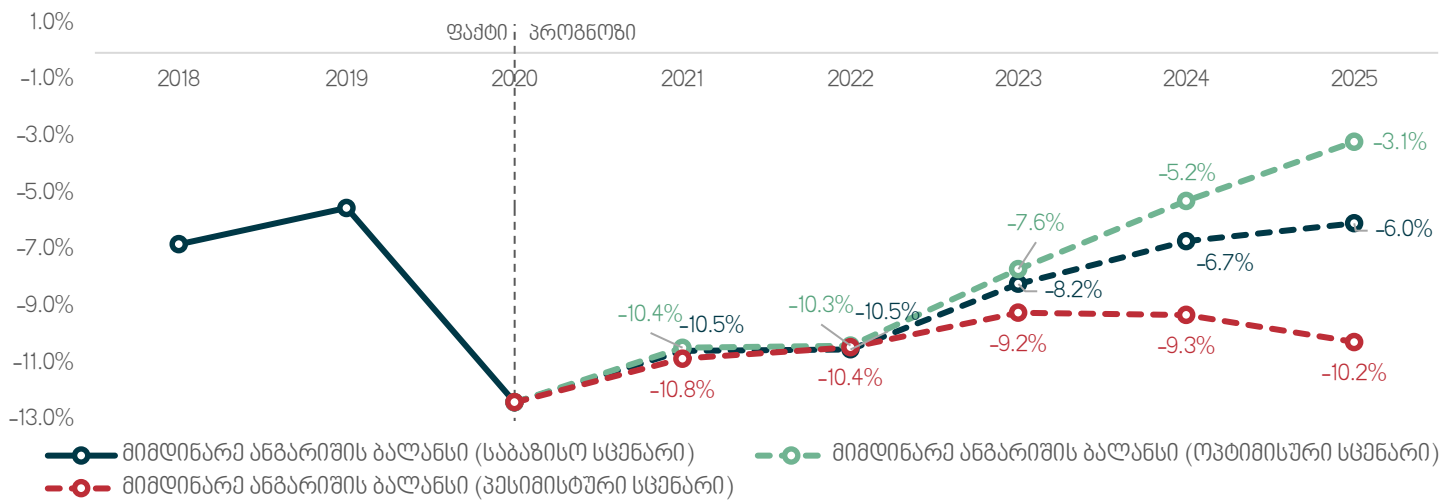
რაც შეეხება პესიმისტურ სცენარს, ფისკალური პოზიცია დადებითია მთელი საშუალოვადიანი პერიოდის განმავლობაში (ექსპანსია). შესაბამისად, ფისკალური პოლიტიკა ანტიციკლურია ეკონომიკის შენელებისას 2021-2025 წლებში. ამ პერიოდში მთავრობის მხრიდან ადგილი აქვს ანტიციკლურ ექსპანსიას.

დიაგრამა 8: ფისკალური პოზიცია (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

რაც შეეხება საგარეო სექტორს, ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში, 2021 წელს მოსალოდნელია როგორც ექსპორტის, ასევე - იმპორტის უფრო მეტად ზრდა, თუმცა საშუალოვადიან პერიოდში მნიშვნელოვანი ეკონომიკური გამოცოცხლების ფონზე უფრო სწრაფად აღდგება ტურისტული სექტორი, რაც საბაზისო სცენართან შედარებით გააუმჯობესებს სავაჭრო ბალანსს. ამავე დროს, მოსალოდნელია, რომ შეიცვლება საგადასახდელო ბალანსის სხვადასხვა კომპონენტიც, რაც აისახება როგორც მიმდინარე ანგარიშის, ასევე - კაპიტალის და ფინანსური ანგარიშის სტრუქტურაზე.

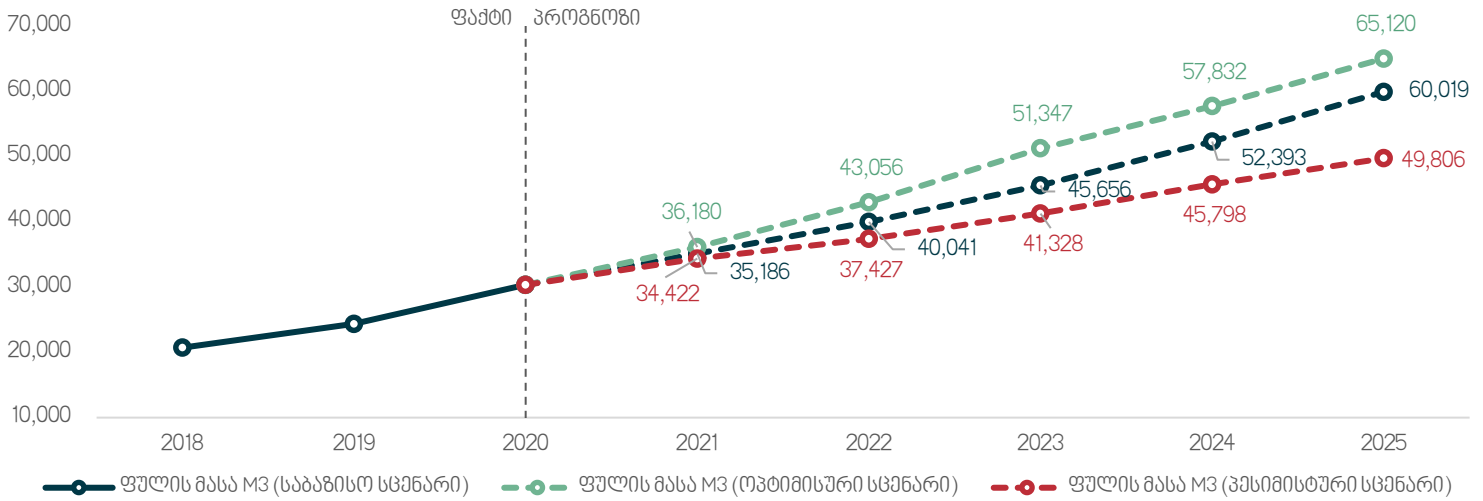
პესიმისტური სცენარის განვითარება და ეკონომიკური აქტივობის შემცირება უკავშირდება საგარეო ვაჭრობის შემცირებას და, აგრეთვე, საგადასახდელო ბალანსის განსხვავებულ სტრუქტურას.

დიაგრამა 9: მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (საბაზო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

აღსანიშნავია, რომ ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარების პირობებში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი 2021-2022 წლებში ერთმანეთისაგან მნიშვნელოვნად არ განსხვავდება, ამასთან ოპტიმისტური სცენარი ითვალისწინებს დეფიციტის პერიოდულ შემცირებას, მაშინ როდესაც პესიმისტური სცენარი 2021 წლიდან მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის 10%-ის ფარგლებში ყოფნას პროგნოზირებს. 2025 წლისთვის ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარების მიხედვით, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის შეფარდება მშპ-სთან შესაბამისად -3.1% და -10.2% იქნება.

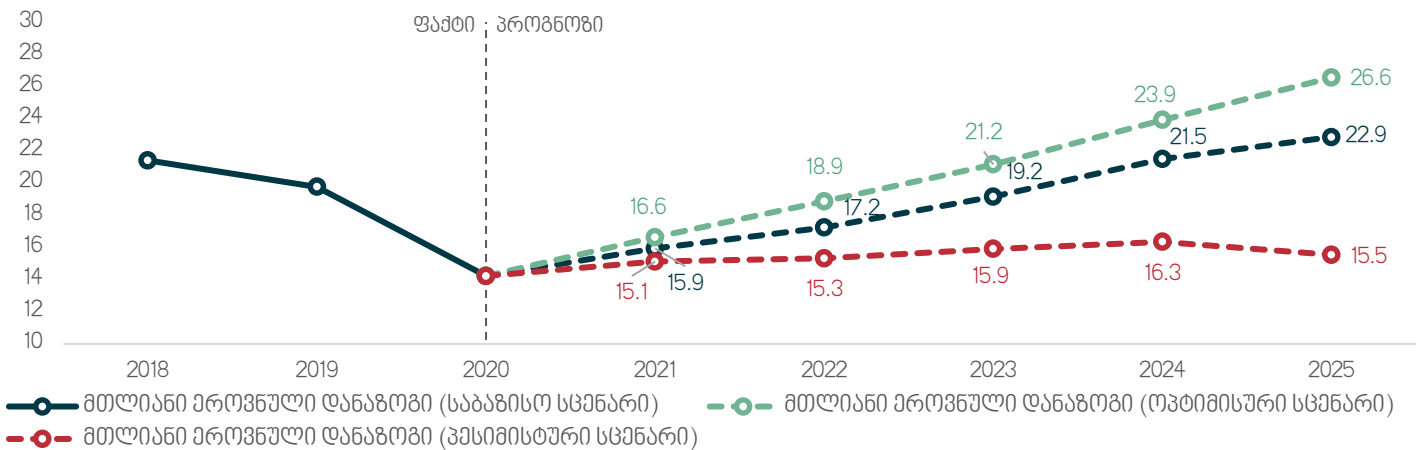
მონეტარული სექტორის აქტივობაც პირდაპირაა დაკავშირებული ეკონომიკური განვითარების ტენდენციებთან: მაღალი აქტივობის პირობებში მოსალოდნელია, რომ გაიზარდოს მიმოქცევაში არსებული ფული, აგრეთვე, ეროვნული ბანკისა და სხვა დეპოზიტური კორპორაციების საშინაო და უცხოური აქტივები. თავის მხრივ, პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ ეროვნული ბანკისა და კომერციული ბანკების როგორც აქტივები, ასევე - პასივები საბაზისო სცენართან შედარებით დაიკლებს.

დიაგრამა 10: ფულის მასა M3 (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარები).

ოპტიმისტური სცენარის პირობებში M3 ფულის მასის ოდენობა ყოველთვის აჭარბებს საბაზისო სცენარის შესაბამის მაჩვენებელს, ხოლო პესიმიტური სცენარის შემთხვევაში M3 აგრეგატის მოცულობა ნაკლებია საბაზისო სცენარის შესაბამის მაჩვენებელზე.

ეკონომიკაში არსებული ტენდენციების გათვალისწინებით, მოსალოდნელია, რომ შეიცვლება როგორც შიდა ეკონომიკური აქტივობების სტრუქტურა და მიმართულებები, ასევე - საგარეო სექტორის ტენდენციებიც. ამ ყოველივეს კომპლექსურად აღწერისთვის მნიშვნელოვანია, თუ როგორ შეიცვლება ქვეყნის მთლიანი დანაზოგი.

დიაგრამა 11: მთლიანი ეროვნული დანაზოგი, % მშპ-სთან (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარები).

ოპტიმისტური სცენარის მიხედვით, საშუალოვადიან პერიოდში ქვეყნის შიდა (მთლიანი ეროვნული) დანაზოგები უფრო მეტად იზრდება საბაზისო სცენართან შედარებით. ამ პერიოდში შემცირებული საგარეო დანაზოგის (მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი) პარალელურად მთლიანი

დანაზოგების¹⁴ ზრდის და საბაზისო სცენართან შედარებით გაზრდილი ინვესტიციების დაფინანსების მთავარი წყარო შიდა დანაზოგები იქნება.

თავის მხრივ, პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში, რომელიც ნაკლებ საბიუჯეტო შემოსავლებს (შესაბამისად ნაკლებ სამთავრობო დანაზოგს) და მცირედით მეტ მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტს (შესაბამისად მეტ საგარეო დანაზოგს) გულისხმობს, 2021 წლისათვის ეროვნული დანაზოგი საბაზისო სცენართან შედარებით მცირედით მცირდება. საშუალოვადიან პერიოდში პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში დანაზოგების ძირითადი წყარო კვლავ საგარეო დანაზოგებია, რაც გულისხმობს იმას, რომ მთლიანი დანაზოგის ფორმირებისათვის მნიშვნელოვანი ხდება მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის ზრდა და იგი ინვესტიციების მნიშვნელოვანი წყარო ხდება.

---

¹⁴ მთლიანი დანაზოგი არის ქვეყნის შიდა (მთლიანი ეროვნული) დანაზოგისა და მიმდინარე ანგარიშის ბალანსის სხვაობა

დანართი 1: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2021-2025 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)¹⁵

	2018 ფაქტი	2019 ფაქტი	2020 ფაქტი	2021 PBO მოსალოდნელი	2022 PBO პროგნოზი	2023 PBO პროგნოზი	2024 PBO პროგნოზი	2025 PBO პროგნოზი
რეალური სექტორი	%-ული ზრდა							
რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი	4.8%	5.0%	-6.2%	6.8%	5.3%	5.3%	5.0%	5.0%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	2.6%	4.9%	5.2%	6.7%	3.7%	3.0%	3.1%	3.3%
მშპ დეფლატორი	4.4%	5.2%	6.9%	7.3%	4.5%	4.1%	4.1%	3.9%
ნომინალური მშპ								
მილიონი ლარი	44,599	49,253	49,407	56,579	62,230	68,202	74,573	81,406
მილიონი აშშ დოლარი	17,581	17,422	15,870	17,391	19,503	21,686	24,036	26,717
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე								
ლარი	11,968	13,239	13,293	15,222	16,743	18,349	20,063	21,902
დოლარი	4,718	4,683	4,270	4,679	5,247	5,835	6,467	7,188
	% მშპ-სთან							
აბსორბცია	110.6	109.0	118.6	116.8	116.3	113.3	111.8	110.6
მოხმარება	82.5	83.7	92.4	90.4	88.6	85.9	83.6	81.7
კერძო	75.2	76.7	84.9	82.9	81.8	79.4	77.2	75.4
სახელმწიფო	7.3	7.0	7.6	7.4	6.8	6.5	6.4	6.3
ინვესტიციები	28.1	25.3	26.2	26.4	27.7	27.3	28.2	28.9
კერძო	21.7	17.3	17.6	18.6	19.2	20.1	20.8	21.7
სახელმწიფო	6.4	8.0	8.5	7.8	8.5	7.3	7.4	7.3
მთლიანი ეროვნული დანაზოგი	21.4	19.8	14.2	15.9	17.2	19.2	21.5	22.9
კერძო	16.2	14.9	15.3	14.9	13.6	15.3	17.4	18.3
სახელმწიფო	5.2	4.9	-1.1	1.0	3.6	3.8	4.1	4.5
ფისკალური სექტორი¹⁶	მლნ ლარი							
შემოსავლები და გრანტები	11,822	12,907	12,407	14,334	15,847	17,145	18,418	20,019
საგადასახადო შემოსავლები	10,506	11,418	10,964	12,960	14,416	15,644	16,888	18,464
პირდაპირი გადასახადები	4,540	4,593	4,433	5,086	5,794	6,346	7,043	7,846
არაპირდაპირი გადასახადები	5,966	6,825	6,531	7,874	8,622	9,298	9,845	10,619
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	12,146	14,258	16,981	17,588	18,502	19,088	20,422	21,823
მიმდინარე ხარჯები	9,493	10,519	12,959	13,758	13,617	14,538	15,352	16,323
არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	2,653	3,739	4,022	3,830	4,885	4,550	5,070	5,500

¹⁵ ხარჯების, არაფინანსური აქტივების და ვალის ნომინალური მონაცემები აღებულია 2022-2025წწ. ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტით წარმოდგენილ საპროგნოზო მაკროეკონომიკური მაჩვენებლებიდან.

¹⁶ ერთიანი ბიუჯეტის მთლიანი სალდოს გარდა ყველა ინდიკატორი წარმოდგენს ნაერთი ბიუჯეტის მაჩვენებელს

საოპერაციო სალდო	2,329	576	-552	576	2,230	2,606	3,065	3,695
მთლიანი სალდო	-323	-1,350	-4,574	-3,254	-2,655	-1,944	-2,005	-1,805
მთვარობის ვალი	17,349	20,577	29,613	31,717	33,466	35,590	37,996	40,475
საგარეო	14,098	15,750	23,467	25,621	26,440	27,433	28,410	29,427
საშინაო	3,251	4,827	6,145	6,096	7,026	8,156	9,586	11,048
მოდულიცირებული მთლიანი სალდო	-1,016	-1,019	-4,595	-3,345	-2,790	-2,079	-2,140	-1,940
ერთიანი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო	-305	-1,297	-4,451	-3,346	-2,687	-2,017	-2,099	-1,910
	% მშპ-სთან							
შემოსავლები და გრანტები	26.5%	26.2%	25.1%	25.3%	25.5%	25.1%	24.7%	24.6%
საგადასახადო შემოსავლები	23.6%	23.2%	22.2%	22.9%	23.2%	22.9%	22.6%	22.7%
პირდაპირი გადასახადები	10.2%	9.3%	9.0%	9.0%	9.3%	9.3%	9.4%	9.6%
არაპირდაპირი გადასახადები	13.4%	13.9%	13.2%	13.9%	13.9%	13.6%	13.2%	13.0%
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	27.2%	28.9%	34.4%	31.1%	29.7%	28.0%	27.4%	26.8%
მიმდინარე ხარჯები	21.3%	21.4%	26.2%	24.3%	21.9%	21.3%	20.6%	20.1%
არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	5.9%	7.6%	8.1%	6.8%	7.8%	6.7%	6.8%	6.8%
საოპერაციო სალდო	5.2%	1.2%	-1.1%	1.0%	3.6%	3.8%	4.1%	4.5%
მთლიანი სალდო	-0.7%	-2.7%	-9.3%	-5.8%	-4.3%	-2.8%	-2.7%	-2.2%
მთვარობის ვალი	38.9%	41.8%	59.9%	56.1%	53.8%	52.2%	51.0%	49.7%
საგარეო	31.6%	32.0%	47.5%	45.3%	42.5%	40.2%	38.1%	36.1%
საშინაო	7.3%	9.8%	12.4%	10.8%	11.3%	12.0%	12.9%	13.6%
მოდულიცირებული მთლიანი სალდო	-2.3%	-2.1%	-9.3%	-5.9%	-4.5%	-3.0%	-2.9%	-2.4%
ერთიანი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო	-0.7%	-2.6%	-9.0%	-5.9%	-4.3%	-3.0%	-2.8%	-2.3%

მონეტარული სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

წმინდა უცხოური აქტივები	-0.4%	-0.7%	1.9%	3.3%	3.9%	4.0%	3.9%	3.9%
წმინდა საშინაო აქტივები	46.9%	50.2%	59.6%	58.9%	60.5%	63.0%	66.3%	69.8%
ფართო ფული M3	46.5%	49.5%	61.5%	62.2%	64.3%	66.9%	70.3%	73.7%
ფართო ფული M2	21.7%	23.3%	27.6%	28.1%	30.6%	32.9%	35.1%	36.9%

საბარემო სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	-6.8%	-5.5%	-12.3%	-10.5%	-10.5%	-8.2%	-6.7%	-6.0%
სავაჭრო ბალანსი	-10.6%	-8.9%	-18.9%	-16.8%	-16.3%	-13.2%	-11.7%	-10.5%
ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,289.8	3,505.8	3,910.6	4,403.1	4,682.9	4,766.5	5,011.6	5,375.9

იმპორტის ჯერადი	3.7	3.8	5.2	5.0	4.4	4.2	4.0	3.8
წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები (მლნ აშშ დოლარი)	393.8	450.5	832.2	1,049.7	959.1	1,068.2	1,129.8	1,214.6

დანართი 2: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2021-2025 წლებისთვის (ოპტიმისტური სცენარი)¹⁷

	2018 ფაქტი	2019 ფაქტი	2020 ფაქტი	2021 PBO მოსალოდნელი	2022 PBO პროგნოზი	2023 PBO პროგნოზი	2024 PBO პროგნოზი	2025 PBO პროგნოზი
რეალური სექტორი	%-ული ზრდა							
რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი	4.8%	5.0%	-6.2%	8.5%	7.8%	7.9%	7.7%	7.7%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	2.6%	4.9%	5.2%	7.8%	5.6%	5.2%	5.3%	5.7%
მშპ დეფლატორი	4.4%	5.2%	6.9%	8.5%	6.7%	6.3%	6.7%	6.8%
ნომინალური მშპ								
მილიონი ლარი	44,599	49,253	49,407	58,177	66,917	76,704	88,099	101,349
მილიონი აშშ დოლარი	17,581	17,422	15,870	17,886	20,974	24,393	28,399	33,267
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე								
ლარი	11,968	13,239	13,293	15,652	18,004	20,637	23,702	27,267
დოლარი	4,718	4,683	4,270	4,812	5,643	6,563	7,641	8,950
	% მშპ-სთან							
აბსორბცია	110.6	109.0	118.6	116.3	115.5	111.6	108.6	106.1
მომხმარება	82.5	83.7	92.4	89.3	86.3	82.7	79.4	76.4
კერძო	75.2	76.7	84.9	82.1	79.9	77.0	74.1	71.4
სახელმწიფო	7.3	7.0	7.6	7.2	6.4	5.8	5.4	5.0
ინვესტიციები	28.1	25.3	26.2	27.0	29.2	28.8	29.2	29.8
კერძო	21.7	17.3	17.6	19.3	20.7	21.7	22.6	23.6
სახელმწიფო	6.4	8.0	8.5	7.7	8.5	7.1	6.6	6.2
მთლიანი ეროვნული დანაზოგი								
კერძო	16.2	14.9	15.3	15.2	15.0	16.7	19.0	21.3
სახელმწიფო	5.2	4.9	-1.1	1.4	3.8	4.4	4.9	5.3

¹⁷ ხარჯების, არაფინანსური აქტივების და ვალის ნომინალური მონაცემები აღებულია 2022-2025წწ. ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტით წარმოდგენილ საპროგნოზო მაკროეკონომიკური მაჩვენებლებიდან.

ფისკალური სექტორი	მლნ ლარი							
	შემოსავლები და გრანტები	11,822	12,907	12,407	14,579	16,275	17,927	19,799
საგადასახადო შემოსავლები	10,506	11,418	10,964	13,209	14,772	16,286	18,154	20,122
პირდაპირი გადასახადები	4,540	4,593	4,433	5,174	6,028	6,707	7,635	8,732
არაპირდაპირი გადასახადები	5,966	6,825	6,531	8,035	8,744	9,579	10,519	11,390
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	12,146	14,258	16,981	17,639	18,937	19,548	20,881	22,316
მიმდინარე ხარჯები	9,493	10,519	12,959	13,758	13,702	14,538	15,502	16,476
არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	2,653	3,739	4,022	3,881	5,235	5,010	5,379	5,840
საოპერაციო სალდო	2,329	820	-552	820	2,573	3,389	4,297	5,323
მთლიანი სალდო	-323	-1,350	-4,574	-3,061	-2,662	-1,621	-1,082	-517
მთავრობის ვალი	17,349	20,577	29,613	31,717	33,466	35,590	37,996	40,475
საგარეო	14,098	15,750	23,467	25,621	26,440	27,433	28,410	29,427
საშინაო	3,251	4,827	6,145	6,096	7,026	8,156	9,586	11,048
მოდულიცირებული მთლიანი სალდო	-1,016	-1,019	-4,595	-3,152	-2,797	-1,756	-1,217	-652
ერთიანი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო	-305	-1,297	-4,451	-3,152	-2,694	-1,694	-1,176	-622
	% მშპ-სთან							
შემოსავლები და გრანტები	26.5%	26.2%	25.1%	25.1%	24.3%	23.4%	22.5%	21.5%
საგადასახადო შემოსავლები	23.6%	23.2%	22.2%	22.7%	22.1%	21.2%	20.6%	19.9%
პირდაპირი გადასახადები	10.2%	9.3%	9.0%	8.9%	9.0%	8.7%	8.7%	8.6%
არაპირდაპირი გადასახადები	13.4%	13.9%	13.2%	13.8%	13.1%	12.5%	11.9%	11.2%
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	27.2%	28.9%	34.4%	30.3%	28.3%	25.5%	23.7%	22.0%
მიმდინარე ხარჯები	21.3%	21.4%	26.2%	23.6%	20.5%	19.0%	17.6%	16.3%
არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	5.9%	7.6%	8.1%	6.7%	7.8%	6.5%	6.1%	5.8%
საოპერაციო სალდო	5.2%	1.7%	-1.1%	1.4%	3.8%	4.4%	4.9%	5.3%
მთლიანი სალდო	-0.7%	-2.7%	-9.3%	-5.3%	-4.0%	-2.1%	-1.2%	-0.5%
მთავრობის ვალი	38.9%	41.8%	59.9%	54.5%	50.0%	46.4%	43.1%	39.9%
საგარეო	31.6%	32.0%	47.5%	44.0%	39.5%	35.8%	32.2%	29.0%
საშინაო	7.3%	9.8%	12.4%	10.5%	10.5%	10.6%	10.9%	10.9%
მოდულიცირებული მთლიანი სალდო	-2.3%	-2.1%	-9.3%	-5.4%	-4.2%	-2.3%	-1.4%	-0.6%
ერთიანი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო	-0.7%	-2.6%	-9.0%	-5.4%	-4.0%	-2.2%	-1.3%	-0.6%

მონეტარული სექტორი	% -ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული							
წმინდა უცხოური აქტივები	-0.4%	-0.7%	1.9%	3.2%	3.7%	3.7%	3.5%	3.2%
წმინდა საშინაო აქტივები	46.9%	50.2%	59.6%	59.0%	60.7%	63.3%	62.2%	61.0%
ფართო ფული M3	46.5%	49.5%	61.5%	62.2%	64.3%	66.9%	65.6%	64.3%
ფართო ფული M2	21.7%	23.3%	27.6%	28.1%	30.6%	32.9%	35.1%	36.9%
საგარეო სექტორი	% -ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული							
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	-6.8%	-5.5%	-12.3%	-10.4%	-10.3%	-7.6%	-5.2%	-3.1%
სავაჭრო ბალანსი	-10.6%	-8.9%	-18.9%	-16.4%	-15.5%	-11.5%	-8.6%	-6.1%
ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,289.8	3,505.8	3,910.6	4,487.6	4,873.1	5,104.6	5,347.6	5,804.7
იმპორტის ჯერადი	3.7	3.8	5.2	4.9	4.3	4.1	3.9	3.7
წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები (მლნ აშშ დოლარი)	393.8	450.5	832.2	1,170.0	1,142.5	1,025.5	1,204.4	1,253.1

დანართი 3: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2021-2025 წლებისთვის (პენსიონისტური სქენარი)¹⁸

	2018 ფაქტი	2019 ფაქტი	2020 ფაქტი	2021 PBO მოსალოდნელი	2022 PBO პროგნოზი	2023 PBO პროგნოზი	2024 PBO პროგნოზი	2025 PBO პროგნოზი
რეალური სექტორი	% -ული ზრდა							
რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი	4.8%	5.0%	-6.2%	5.0%	2.8%	2.7%	2.4%	2.4%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	2.6%	4.9%	5.2%	5.9%	2.2%	1.6%	1.8%	2.1%
მშპ დეფლატორი	4.4%	5.2%	6.9%	6.0%	2.2%	1.9%	1.5%	1.1%
ნომინალური მშპ								
მილიონი ლარი	44,599	49,253	49,407	55,007	57,793	60,498	62,897	65,063
მილიონი აშშ დოლარი	17,581	17,422	15,870	16,905	18,110	19,234	20,269	21,349
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე								
ლარი	11,968	13,239	13,293	14,799	15,549	16,277	16,922	17,505

¹⁸ ხარჯების, არაფინანსური აქტივების და ვალის ნომინალური მონაცემები აღებულია 2022-2025წწ. ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტით წარმოდგენილ საპროგნოზო მაკროეკონომიკური მაჩვენებლებიდან.

დოლარი	4,718	4,683	4,270	4,548	4,872	5,175	5,453	5,744
% მშპ-სთან								
აბსორბცია	110.6	109.0	118.6	117.2	116.8	115.2	115.7	116.7
მობმარება	82.5	83.7	92.4	91.3	91.0	90.1	90.0	90.9
კერძო	75.2	76.7	84.9	83.7	83.7	82.7	82.4	83.0
სახელმწიფო	7.3	7.0	7.6	7.6	7.3	7.3	7.6	7.8
ინვესტიციები	28.1	25.3	26.2	25.9	25.7	25.1	25.6	25.8
კერძო	21.7	17.3	17.6	17.9	17.8	17.8	17.5	17.1
სახელმწიფო	6.4	8.0	8.5	8.0	8.0	7.3	8.2	8.7
მთლიანი ეროვნული დანაზოგი	21.4	19.8	14.2	15.1	15.3	15.9	16.3	15.5
კერძო	16.2	14.9	15.3	13.9	12.9	14.2	14.8	14.1
სახელმწიფო	5.2	4.9	-1.1	1.2	2.4	1.7	1.5	1.5

ფისკალური სექტორი

მლნ ლარი								
შემოსავლები და გრანტები	11,822	12,907	12,407	14,062	14,890	15,481	16,188	17,169
საგადასახადო შემოსავლები	10,506	11,418	10,964	12,680	13,490	14,048	14,718	15,676
პირდაპირი გადასახადები	4,540	4,593	4,433	4,947	5,285	5,458	5,823	6,235
არაპირდაპირი გადასახადები	5,966	6,825	6,531	7,733	8,205	8,590	8,894	9,441
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	12,146	14,258	16,981	17,394	17,717	18,433	19,962	21,408
მიმდინარე ხარჯები	9,493	10,519	12,959	13,408	13,517	14,433	15,242	16,208
არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	2,653	3,739	4,022	3,986	4,200	4,000	4,720	5,200
საოპერაციო სალდო	2,329	653	-552	653	1,373	1,048	945	961
მთლიანი სალდო	-323	-1,350	-4,574	-3,333	-2,827	-2,952	-3,775	-4,239
მთავრობის ვალი	17,349	20,577	29,613	31,717	33,466	35,590	37,996	40,475
საგარეო	14,098	15,750	23,467	25,621	26,440	27,433	28,410	29,427
საშინაო	3,251	4,827	6,145	6,096	7,026	8,156	9,586	11,048
მოდულიცირებული მთლიანი სალდო	-1,016	-1,019	-4,595	-3,424	-2,962	-3,087	-3,910	-4,374
ერთიანი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო	-305	-1,297	-4,451	-3,424	-2,860	-3,026	-3,869	-4,345
% მშპ-სთან								
შემოსავლები და გრანტები	26.5%	26.2%	25.1%	25.6%	25.8%	25.6%	25.7%	26.4%
საგადასახადო შემოსავლები	23.6%	23.2%	22.2%	23.1%	23.3%	23.2%	23.4%	24.1%
პირდაპირი გადასახადები	10.2%	9.3%	9.0%	9.0%	9.1%	9.0%	9.3%	9.6%
არაპირდაპირი გადასახადები	13.4%	13.9%	13.2%	14.1%	14.2%	14.2%	14.1%	14.5%
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	27.2%	28.9%	34.4%	31.6%	30.7%	30.5%	31.7%	32.9%

მიმდინარე ხარჯები	21.3%	21.4%	26.2%	24.4%	23.4%	23.9%	24.2%	24.9%
არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	5.9%	7.6%	8.1%	7.2%	7.3%	6.6%	7.5%	8.0%
საოპერაციო სალდო	5.2%	1.3%	-1.1%	1.2%	2.4%	1.7%	1.5%	1.5%
მთლიანი სალდო	-0.7%	-2.7%	-9.3%	-6.1%	-4.9%	-4.9%	-6.0%	-6.5%
მთავრობის ვალი	38.9%	41.8%	59.9%	57.7%	57.9%	58.8%	60.4%	62.2%
საგარეო	31.6%	32.0%	47.5%	46.6%	45.7%	45.3%	45.2%	45.2%
საშინაო	7.3%	9.8%	12.4%	11.1%	12.2%	13.5%	15.2%	17.0%
მოდერნიზაციის მთლიანი სალდო	-2.3%	-2.1%	-9.3%	-6.2%	-5.1%	-5.1%	-6.2%	-6.7%
ერთიანი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო	-0.7%	-2.6%	-9.0%	-6.2%	-4.9%	-5.0%	-6.2%	-6.7%

მონეტარული სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

წმინდა უცხოური აქტივები	-0.4%	-0.7%	1.9%	3.2%	3.9%	4.1%	4.1%	4.1%
წმინდა საშინაო აქტივები	46.9%	50.2%	59.6%	59.3%	60.9%	64.2%	68.7%	72.5%
ფართო ფული M3	46.5%	49.5%	61.5%	62.6%	64.8%	68.3%	72.8%	76.5%
ფართო ფული M2	21.7%	23.3%	27.6%	28.1%	30.6%	32.9%	35.1%	36.9%

საგარეო სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	-6.8%	-5.5%	-12.3%	-10.8%	-10.4%	-9.2%	-9.3%	-10.2%
სავაჭრო ბალანსი	-10.6%	-8.9%	-18.9%	-17.2%	-16.7%	-15.1%	-15.6%	-16.6%
ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,289.8	3,505.8	3,910.6	4,179.9	4,412.3	4,421.8	4,567.6	4,760.3
იმპორტის ჯერადი	3.7	3.8	5.2	4.9	4.5	4.3	4.1	3.9
წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები (მლნ აშშ დოლარი)	393.8	450.5	832.2	941.4	848.7	919.5	904.1	959.8

დანართი 4: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2021-2022 წლებისთვის (საბაზისო სკეპარი)

	2021 წელი				2022 წელი			
	ივნისი 2021		დეკემბერი 2020		ივნისი 2021		დეკემბერი 2020	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	6.5%	6.8%	4.3%	5.2%	6.8%	5.3%	5.8%	5.5%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	6.5%	6.7%	2.5%	3.2%	3.5%	3.7%	3.0%	3.1%
მშპ დეფლატორი	6.5%	7.3%	3.8%	3.4%	4.0%	4.5%	3.0%	3.7%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	56,038	56,579	53,443	53,537	62,242	62,230	58,239	58,533
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	12,345	12,960	12,045	12,183	14,359	14,416	13,460	13,220
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	4,892	5,086	5,019	5,077	6,194	5,794	5,610	5,557
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	7,453	7,874	7,026	7,106	8,165	8,622	7,850	7,663
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-3,887	-3,254	-3,991	-3,653.8	-2,605	-2,655	-2,399	-2,502.2
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-11.3%	-10.5%	-8.5%	-8.5%	-10.5%	-10.5%	-6.3%	-7.0%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-18.1%	-16.8%	-11.4%	-12.0%	-17.9%	-16.3%	-10.1%	-9.6%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	18.6%	29.4%	9.0%	12.5%	20.7%	25.6%	18.3%	20.1%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	13.3%	18.6%	4.1%	9.1%	17.3%	21.0%	13.3%	13.3%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	4223.4	4,403	3,440.5	3,720.6	4941.4	4,683	3,667.5	3,936.1
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	37,166	35,186	29,466	31,246	44,666	40,041	34,157	34,008
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	16,934	15,908	14,091	14,582	20,638	19,024	16,607	16,096

დანართი 5: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2023-2024 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)

	2023 წელი				2024 წელი			
	ივნისი 2021		დეკემბერი 2020		ივნისი 2021		დეკემბერი 2020	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	6.4%	5.3%	5.5%	5.4%	5.5%	5.0%	5.2%	5.4%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	3.0%	3.0%	3.0%	3.1%	3.0%	3.1%	3.0%	3.1%
მშპ დეფლატორი	3.0%	4.1%	3.0%	3.6%	3.0%	4.1%	3.0%	3.7%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	68,213	68,202	63,285	63,922	74,123	74,573	68,573	69,897
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	15,566	15,644	14,790	14,516	16,834	16,888	16,181	15,968
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	6,737	6,346	6,179	6,209	7,307	7,043	6,777	6,949
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	8,829	9,298	8,611	8,307	9,527	9,845	9,404	9,019
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-1,892	-1,944	-1,813	-1,953.7	-1,851	-2,005	-1,646	-1,832.6
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-9.6%	-8.2%	-6.1%	-6.0%	-8.1%	-6.7%	-5.7%	-5.9%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-17.1%	-13.2%	-10.5%	-8.1%	-15.6%	-11.7%	-10.6%	-7.7%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	21.2%	12.0%	18.3%	14.9%	20.4%	13.8%	16.5%	15.7%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	16.5%	6.7%	17.2%	11.0%	15.0%	10.4%	15.3%	13.7%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	5,732	4,767	3,887.6	3,954.1	6,649	5,012	4,206.4	4,056.5
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	52,614	45,656	39,315	37,104	60,641	52,393	44,927	40,052
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	24,690	22,406	19,443	17,802	28,948	26,141	22,613	19,381

დანართი 6: ოპტიმისტური პროგნოზების შედარება, 2021-2025 წლებსთვის

	2021		2022		2023		2024		2025	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	10.2%	8.5%	5.8%	7.8%	5.5%	7.9%	5.4%	7.7%	4.9%	7.7%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	7.5%	7.8%	4.0%	5.6%	3.0%	5.2%	3.0%	5.3%	3.0%	5.7%
მშპ დეფლატორი	7.5%	8.5%	4.5%	6.7%	3.5%	6.3%	3.0%	6.7%	3.0%	6.8%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	58,529	58,177	64,710	66,917	70,659	76,704	76,709	88,099	82,882	101,349
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	12,645	13,209	14,830	14,772	15,942	16,286	17,217	18,154	18,533	20,122
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	4,855	5,174	6,392	6,028	6,887	6,707	7,454	7,635	8,046	8,732
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	7,790	8,035	8,438	8,744	9,055	9,579	9,763	10,519	10,487	11,390
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-3,638	-3,061	-2,569	-2,662	-1,976	-1,621	-1,927	-1,082	-1,927	-517
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-11.6%	-10.4%	-10.8%	-10.3%	-9.3%	-7.6%	-7.7%	-5.2%	-5.4%	-3.1%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-18.6%	-16.4%	-18.4%	-15.5%	-16.9%	-11.5%	-15.5%	-8.6%	-13.3%	-6.1%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	24.4%	34.1%	19.8%	28.2%	20.5%	17.2%	20.3%	15.6%	20.3%	19.9%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	19.8%	21.8%	16.5%	23.6%	14.7%	9.8%	15.0%	10.1%	14.2%	14.4%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	4,223	4,488	4,941	4,873	5,732	5,105	6,649	5,348	7,647	5,805
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	40,977	36,180	48,323	43,056	55,988	51,347	64,374	57,832	73,119	65,120
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	18,535	16,357	22,197	20,457	26,151	25,199	30,592	30,883	35,387	37,351

	2021		2022		2023		2024		2025	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	4.3%	5.0%	5.8%	2.8%	5.5%	2.7%	5.2%	2.4%	5.0%	2.4%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	4.0%	5.9%	3.0%	2.2%	3.0%	1.6%	3.0%	1.8%	3.0%	2.1%
მშპ დეფლატორი	3.8%	6.0%	3.0%	2.2%	3.0%	1.9%	3.0%	1.5%	3.0%	1.1%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	53,489	55,007	58,289	57,793	63,340	60,498	68,632	62,897	74,226	65,063
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	12,045	12,680	13,682	13,490	15,042	14,048	16,505	14,718	17,813	15,676
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	5,187	4,947	5,895	5,285	6,501	5,458	7,154	5,823	7,744	6,235
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	6,858	7,733	7,787	8,205	8,541	8,590	9,351	8,894	10,069	9,441
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-3,993	-3,333	-2,497	-2,827	-1,761	-2,952	-1,720	-3,775	-1,739	-4,239
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-11.6%	-10.8%	-9.4%	-10.4%	-7.6%	-9.2%	-5.7%	-9.3%	-3.8%	-10.2%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-18.0%	-17.2%	-16.4%	-16.7%	-14.9%	-15.1%	-13.3%	-15.6%	-11.6%	-16.6%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	3.3%	24.7%	13.8%	16.4%	13.0%	7.9%	12.4%	8.2%	12.1%	8.7%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	1.6%	15.3%	9.1%	13.0%	8.6%	4.8%	8.2%	8.3%	7.9%	9.5%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,950	4,180	4,305	4,412	4,675	4,422	5,063	4,568	5,469	4,760
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	34,266	34,422	39,782	37,427	45,852	41,328	52,464	45,798	59,736	49,806
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	15,708	15,466	18,542	17,668	21,739	19,875	25,317	22,048	29,351	23,978